

ପୃଥିବୀର
ଲୋକକଥା
୩୮
ସାନ୍ତାଳ-୮

ପୃଥିବୀର ଲୋକକଥା

ସାନ୍ତାଳ ଲୋକକଥା

(ପ୍ରଥମ ସ୍ତର, ଅଷ୍ଟମ ଖଣ୍ଡ)

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତ, ବି.ଏସ୍.ସି., ଏଲ୍.ଏଲ୍.ବି,
ଶ୍ରୀମତୀ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାନ୍ତ, ଏମ୍. ଏ., ବି. ଇଡ୍,

ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ବର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକଳ୍ପ

PRUTHIBIR LOKAKATHA

Santal Lokakatha

Astam Bhaga

ପୃଥିବୀର ଲୋକକଥା

ସାନ୍ତାଳ ଲୋକକଥା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ, ଅଷ୍ଟମ ଖଣ୍ଡ

ପ୍ରକାଶକ :
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକଳ୍ପ
ପୋ-ଦଧାଳ, ଜି-ପୁରୀ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ :
୧୫ ଅଗଷ୍ଟ, ୨୦୦୧

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ :
ଶ୍ରୀ ରବିନାରାୟଣ ନାୟକ

ମୁଦ୍ରଣ :
ଗ୍ରାମସେବକ ସମବାୟ ପ୍ରକାଶନ ଲିଃ,
ବାଖରାବାଦ, କଟକ-୨

ମୂଲ୍ୟ : ଦଶଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ନିବେଦନ

ଆଜି ଆମେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ସମ୍ମୁଖୀନ ।

ଆମେ ଏଠାରେ କେତେକାଳ ହେଲା ଅଛୁ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟାତୀତ । ବସ୍ତର ସଭ୍ୟତା ଏହାକୁ ଅଶୀ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲଣି ।

ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିବାଟା ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ତାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ମୁଣ୍ଡାମାନେ ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଦିଗରୁ ଆସିଥିଲେ । ସାନ୍ତାଳମାନେ ମୁଣ୍ଡା ସଂପ୍ରଦାୟର ଅଂଶ ବିଶେଷ ।

ମଣିଷର ହେତୁ ପାଇଲାଦିନୁ କିପରି ସେ ସୁସ୍ଥ ପରିବେଶରେ ଭଲରେ ରହିବ, ସେଥିପାଇଁ ତାର ଚିନ୍ତା । ଅଭିଜ୍ଞ ମଣିଷ ତାର ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ଉତ୍ତର ପୁରୁଷକୁ ଉପଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଏ । ସବୁ ମଣିଷ ଲଙ୍ଗଳାରେ ଅସୁନ୍ଦର । ସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ ତାର ପୋଷାକ ଲୋଡ଼ା । ସେହିପରି ସବୁ ଉପଦେଶ ବିରକ୍ତିକର । ତାର ପରିବେଷଣ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ଗପ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଛି । ସେସବୁ ହେଲା ଲୋକକଥା । ଏହାର ପ୍ରଚାର ଦରକାର ।

ସାନ୍ତାଳମାନେ ଜଙ୍ଗଲରେ ରହନ୍ତି । ବୃକ୍ଷ ପ୍ରୀତ ସେମାନେ ଚିତସ୍ପୃହ । ଶିକାର ତାଙ୍କର ଜୀବିକା । ସେମାନେ ମଜାକର ଆଶ୍ରମରେ ଖୁସିବାସିରେ ରହିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଲୋକକଥା ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ସେସିଲ ହେନ୍‌ରି ବୋମ୍ପାସ୍ ଆଇ·ସି·ଏସ୍· ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ । ତାହା ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଉଛି । ଚଉଦ ଖଣ୍ଡ ବହିରେ ଏହା ସରିବ ।

ଏହି ଉଦ୍ୟମର ସଫଳତା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ଓ ସଦିଚ୍ଛା ଦରକାର ।

 ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି

ସୂଚୀପତ୍ର



ମିଥ୍ୟା ରାଜକୁମାର

ଏକଦା ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ରାଣୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଦାସୀ । ସେମାନେ ବି ରାଜାଙ୍କର ରକ୍ଷିତା । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ନିଃସନ୍ତାନ । ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ପରେ ସେମାନେ କେହି କାହାକୁ ଦେଖି ସହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଯଥା କଳିର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତାହା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଛୁଟି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବରଂ ଏହା ଉତ୍କଟ ହେଲା । ଘର ବିଘର୍ଣ୍ଣି କଲା । ତାହାହିଁ ତାଙ୍କର ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଫେରାଦ । ରାଜାଙ୍କ ବିଚାରରେ ବଡ଼ରାଣୀ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ । ତେଣୁ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ଉଆସରୁ ତଡ଼ିଦେଲେ ।

ନଅର ଉପକଣ୍ଠରେ ତାଳପତ୍ର ଛପର ଗୋଟିଏ ଘର । ରାଣୀ ଯାଇ ସେଇଠି ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଦାସୀଟି ଉଆସ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସିଲା । ସେ ବି ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କର ଏଠି ସହଚର ।

ରାଜା ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ କିଛି ଦେଉ ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ଚଳିବାପାଇଁ ସେମାନେ ଭିକ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଯାହା ଭିକ ମିଳେ, ତାହା ତାଙ୍କର ଦୈହିକ ଓ ମାନସିକ ଖ୍ୱାହିଦା ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ନଅଣ୍ଟ । ତଥାପି ଏଇ ଦୁରବସ୍ଥାରେ ଅଳ୍ପ କିଛି ଦିନ ଚାଲିଗଲା । ଦିନେ ଦାସୀଟି ରାଣୀକୁ କହିଲା—"ଆପଣ ଯଦି ଅନୁମତି ଦେବେ, ମୁଁ ରାଜାଙ୍କୁ ଫସାଇଦେବି । ଫଳରେ ଆମର ଚଳିବାରେ ଆଉ ଅସୁବିଧା କିଛି ରହିବ

ନାହିଁ । ଦାସୀର କଥାରେ ଅସମ୍ମତ ହେବାର ବାଟ ରାଣୀଙ୍କର ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ସମ୍ମତି ପାଇ ଦାସୀଟି ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲା—"ରାଣୀ ଆମର ଗର୍ଭବତୀ । ଯେତେବେଳେ ସେ ଉଆସ ଛାଡ଼ିଲେ, ତାଙ୍କ ପେଟରେ ପାଞ୍ଚ ମାସ ପିଲା ହୋଇ-ଯାଇଥିଲା । ସେ ଆପଣଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀର ମା' । ତାଙ୍କର ଏଇମିତି ଭାବରେ ଭିକ ମାଗି ଚଳିବାଟା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ।" ଏହାଶୁଣି ରାଜାଙ୍କର ମନ ରାଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଉ କଠୋର ହେଲା ନାହିଁ । ରାଜା ରାଣୀଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଘରେ ରହିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । ତାଛଡ଼ା ସେମାନଙ୍କ ଚଳିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯୋଗାଇ ବି ଦିଆଗଲା ।

ସ୍ୱଭାବ ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ପିଲା ଜନ୍ମ ହେବାର କଥା, ଠିକ୍ ସେଇ ସମୟରେ ଦାସୀଟି ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁଲା । ତାଙ୍କର ପୁଅଟିଏ ହୋଇଥିବାର ଶୁଭ ସମ୍ବାଦଟି ଜଣାଇଦେଲା । ଏ ଖୁସି ଖବର ପାଇ ରାଜା ଆନନ୍ଦରେ ବିଭୋର । ଛୁଆ ପାଇଁ ଯାହା ଦରକାର, ସେସବୁ ଅବାଧରେ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ସେ ଦାସୀକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ରାଣୀ ଓ ଦାସୀ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗ । ଏଇ ହିସାବ ଅବ୍ୟାହତ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ଆରାମରେ ରହିବା ପାଇଁ କିଛି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ । ଏ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ । ଦୃଢ଼ । ତେଣୁ ପିଲାଟି ବଡ଼ ହୋଇ ଦୌଡ଼ିବାର ବୟସ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସମୟରେ ଦାସୀଟି ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ପୁଅ ଗୋଡ଼ରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ବାନ୍ଧିଲେ, ଦୌଡ଼ିବାବେଳେ ସେ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ । ଏହା ସେ ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା । ସେଥିପାଇଁ

ସେ ରାଜାଙ୍କ ଠାରୁ ପଇସା ନେଲା । ସେଥିରେ ହଳେ ଘୁଗୁଂର କିଣି ଆଣିଲା ।

ରାଜା ଯେତେବେଳେ ରାଣୀଙ୍କ ଘର ପାଖଦେଇ ଯାଆନ୍ତି, ଦାସୀର କଥାରେ ରାଣୀ ଘୁଙ୍ଗୁର ବଜାନ୍ତି । ଏ ଶବ୍ଦ ରାଜାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼େ । ପିଲାଟି ଦୌଡ଼ୁଛି । ଏହା ଶୁଣି ରାଜା ଖୁବ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ ଦାସୀକୁ ଡାକି କହନ୍ତି—"ବେଶି ଦୌଡ଼ିଲେ, ପିଲାଟି ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ । ପଡ଼ିଯାଇ ଆହତ ହେବ । ତେଣୁ ତାକୁ ବେଶି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଦିଅ ନାହିଁ ।" ରାଜାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଦାସୀ ରାଣୀ ପାଖକୁ ଦୌଡ଼େ । ରାଣୀଙ୍କୁ ଘୁଙ୍ଗୁର ବଜାଇବାକୁ ମନା କରେ । ତାପରେ ପୁଣି ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରି ଆସି କହେ—"ପିଲାଟି ମା କୋଳରେ ଆରାମ କରୁଛି ।" ଏ ଖବର ଶୁଣି ରାଜା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଦାସୀଟିର କୌଶଳ ପ୍ରବଳ । ଯାହା ଫଳରେ ରାଜା କେବେହେଲେ ପୁଅଟିକୁ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଦିନ କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ ନାହିଁ । ପୁଅକୁ ସିନା ରାଜା ଦେଖି ନାହାନ୍ତି, ତଥାପି ତା ପାଇଁ ସେ କନ୍ୟାଟିଏ ଠିକ୍ କରି ଦେଲେ । କନ୍ୟା ଘରର ଲୋକେ ବି ପୁଅକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ବିବାହ ଦିନ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ।

କଥା ଯେ ଆଉ ଲୁଚି ରହିବ ନାହିଁ । ଏ ବିଷୟରେ ରାଣୀ ନିଶ୍ଚିତ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣ ଦଣ୍ଡ ମିଳିବ । ତା ପୁଣି ଅତି ନିକଟରେ । ଏ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରି ରାଣୀ ଗ୍ଲାନିଆ । ଖାଇବା ପିଇବା ବି ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଏ ବ୍ୟସ୍ତ ଓ ବିବ୍ରତ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଦାସୀଟି ରାଣୀଙ୍କୁ ଅଭୟ ଦେଇ କହିଲା—"ସବୁ ବିପଦରୁ

ଉଛାରର ବାଟ ଅଛି । ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ । ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଲାଭ ନାହିଁ ।" ଏହା ଭିତରେ ବରାନୁଗମନର ଦିନ ଆସିଗଲା ।

ଦାସୀଟି ମହୁଲ ଫୁଲର ଡେଙ୍ଗ ଆଣି ବାଟିଲା । ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ କଲା । ଯେତେବେଳେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ବାହାରିଲା, ରାଜା ଯାଇ ଆଗ ପାଲିଙ୍କିରେ ବସିଲେ । ତାଙ୍କ ଗହଣରେ ବାଜାବାଲା, ପାଲିଙ୍କି ବାହକ ଓ ସବୁ ବରଯାତ୍ରୀ । ବର ଶେଷ ପାଲିଙ୍କିରେ ଯିବାର କଥା । ଦାସୀଟି ବର ସାଥିରେ ଯିବାର ବାହାନା କରି ମହୁଲ ଫୁଲ ଡେଙ୍ଗ କୋଳରେ ତିଆରି ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଧରି ବସିଲା । ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଚାଲିଲା ।

କନ୍ୟାଘରଟି ବହୁତ ଦୂର । ଏକା ଦିନକେ ସେଠି ପହଞ୍ଚିବା ଅସମ୍ଭବ । ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଯିବା ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବଜାର ପଡ଼ିଲା । ସେଇଠି ରାତିଟି ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପାଇଁ ରାଜା ଆଦେଶ ଦେଲେ । ତେଣୁ ସେଇଠି ଡେରା ପଡ଼ିଲା । ରାତି ଅଧ । ସମସ୍ତେ ନିଦ୍ରିତ । ଦାସୀଟି ଉଠିଲା । ବଜାର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ସମାଧି । ସେ ସେଠାକୁ ଗଲା । ସେଠି ଗୋଟିଏ ଦେବତା (ବୋଙ୍ଗା) ରହେ । ସେ ସେଇଠି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା—"ହେ ପ୍ରଭୁ, ମୋତେ ଗୋଟିଏ ବର ଦିଅ । ନଇଲେ, ମୁଁ ତମ ଅବସ୍ଥା ସାଙ୍ଘାତିକ କରିଦେବି ।" ସେଠାରେ ଥିବା ବୋଙ୍ଗା ପଚାରିଲା—"ତୁ କ'ଣ ଚାହୁଁଛୁ ?" ଦାସୀଟି କୋଳରେ ତିଆରି ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖାଇ କହିଲା—"ମୁଁ ବିବାହ କରିବାପାଇଁ ପୁଅଟି ନେଇ ଯାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ କେଜାଣି କାହିଁକି, ପୁଅଟି ବାଟରେ ଲେଇ ହୋଇଗଲା । ଯଦି ମୋତେ ପୁଅଟିଏ ନ ମିଳିବ, ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ତମ ଉପରେ ଛେପ ପକାଇବି । ଅଭିଶାପ ଦେବି ।" ଦାସୀଟି ଯାହା କହୁଥିଲା, ତା ଯେ ସେ କରିବ, ଏ ବିଷୟରେ ବୋଙ୍ଗା

ନିଃସନ୍ଦେହ । ତେଣୁ ସେ କେଉଁଠୁ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଆଣି ଦାସୀକୁ ଦେଲା । ଏ ସଫଳତା ପାଇ ଦାସୀଟି ଭାରି ଖୁସି । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ତିନଥର ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲା । ସେ ପୁଅକୁ ଧରି ଆସି ପାଲିଙ୍କରେ ବସି ରହିଲା ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ସମସ୍ତେ ଉଠି ପୁଣି ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଲେ । କନ୍ୟା ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ଆଉ ହେଲା ନାହିଁ । ସେଠାରେ ଯଥାରୀତି ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଗଲା । ସେମାନଙ୍କର ବାହାରିବାର ବେଳ ଦେଖି ଦାସୀ ଦୁଇଟି ଲୋକଙ୍କୁ ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଥିଲା, ଖବର ଯେ ବିବାହ ସରିଯାଇଛି । ତେଣୁ ବରଯାତ୍ରୀ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଭଲ ଭୋଜିଟିଏ ଆୟୋଜନ ଯେପରି ହୋଇଥିବ । ରାଣୀ ଦାସୀଟିର କଥାନୁସାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଗହଣରେ ରାଜା ରାଣୀଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଭୋଜିର ଆୟୋଜନ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । କନ୍ୟାର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ ଯେ ସବୁ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିବାରେ ରାଜାଙ୍କୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆତିଥ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ ଆନନ୍ଦିତ । ମୁଗ୍ଧ । ସେମାନେ ବେଶ୍ ଖୁସିରେ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ତାର କିଛିଦିନ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଣୀଙ୍କ ସାଥିରେ ରାଜାଙ୍କର ଅପଡ଼ ହୋଇଗଲା । ସେ ଆଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଣୀଙ୍କ ସହ ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଉଆସ ଛାଡ଼ି ଆସି ସେ ପ୍ରଥମ ରାଣୀଙ୍କ ସହ ସେଇଠାରେ ରହିଲେ ।

———

ଖେରେଦୁରର ରାଜାଙ୍କ ସନ୍ତାନ

ଏକଦା ଖେରେଦୁରରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପାଞ୍ଚ ପୁଅ । ସମସ୍ତଙ୍କର ବିବାହ ବୟସ ହୋଇଗଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ଭଉଣୀ ସାଥୀରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ରାଜାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ତେଣୁ ଯେଉଁ ରାଜାଙ୍କର ପାଞ୍ଚଟି ବିବାହ ଯୋଗ୍ୟା ଝିଅ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବାକୁ ହେବ । ଏହା ହେଲା ରାଜାଙ୍କର ସମସ୍ୟା । ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଯୋଗୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ଏଣେ ବୃନ୍ଦମୂନ ରାଜାଙ୍କର ବିବାହ ଯୋଗ୍ୟ ପାଞ୍ଚଝିଅ । ସେ ବି ତାଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ସାଥୀରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ଉତ୍ସୁକ । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ପଦ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ବିବାହ ସେ ବ୍ୟାକୁଳ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଯୋଗୀମାନେ ଭିକ୍ଷାପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଶ ଓ ରାଜ୍ୟ ବୁଲନ୍ତି । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ବିଭିନ୍ନ ଖବର ସଂଗ୍ରହରେ ସେମାନେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ସେଥିଯୋଗୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ଅବିବାହିତ ଯୁବକ ଥିବା ପରିବାରଟିଏ ଖୋଜିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହା ଥିଲା ଦୈବଯୋଗ, ଦିନେ ଉଭୟ ରାଜାଙ୍କର ଚରମାନେ ନଈକୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସରିଲା । ଆରାମ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଧୂଆଁ ଟାଣିଲେ । ଏତିକିବେଳେ ବାହୁଆଡ଼ୁ ବାରକଥାର ଆଲୋଚନା ହୋଇଗଲା । ଯେଉଁ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ସେମାନେ ଏତେ ଦିନ ଧରି ବ୍ୟସ୍ତ, ତାହା ଆପେ

ଆପେ ଯେ ମିଳ ଯାଇଛି । ଏହା ଦେଖି, ସେମାନେ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମଣିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ନ ଦେଖି ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବାଟା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଗୃନ୍ଦମୁନ ରାଜାଙ୍କର ଚରମାନେ ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜାଙ୍କର ଚରମାନଙ୍କର ଆଉ ଆଗକୁ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସାଥୀ ହୋଇ ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜାଙ୍କ ଜଆସକୁ ବାହାରିଲେ ।

ଗୃନ୍ଦମୁନ ରାଜାଙ୍କର ଚରମାନଙ୍କର ଆଗମନ ଖବର ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜାଙ୍କୁ ମିଳିଗଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ସିତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରାଜା କରିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗୃନ୍ଦମୁନ ଚରମାନେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନାରାଜ । ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କୁ ନ ଦେଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଅନ୍ନଜଳ ସ୍ପର୍ଶ କରିବେ ନାହିଁ । ତାହା ତାଙ୍କ ଦେଶର ପ୍ରଥା । ସେମାନେ ତାକୁ ପାଳନ କରିବେ । ଏହା ସେମାନେ ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଲେ ।

ରାଜପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ରୂପ ଓ ଗୁଣରେ ନିପୁଣ । ଏହା ଚରମାନଙ୍କର ହୃଦବୋଧ ହେଲା । ଏଥର ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଉ କିଛି ପ୍ରତିବନ୍ଧ ନ ଥିଲା । ବିବାହ ସ୍ଥିର ପାଇଁ ଗୃନ୍ଦମୁନ ରାଜାଙ୍କର ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଖେରୋଦ୍ଧର ରାଜା ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ । ସେମାନେ ଫେରି ସନ୍ତୋଷ-ଜନକ ବିବରଣୀ ଦେଲେ । ତେଣୁ ବିବାହ ଦିନ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ।

ବରାନୁଗମନ ଦଳ । ସୁସଜ୍ଜିତ ବରମାନେ ସ୍ୱୟମ୍ଭୁକ ରାଜାଙ୍କ ଉଆସକୁ ବାହାରିଲେ । ସାଥିରେ ତାଙ୍କର ବରଯାତ୍ରୀ, ଉଆସର ସମସ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ଅନୁଚର ଓ ବାଜାବାଲା ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଚାଟ ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି, ବଡ଼ ରାଜକୁମାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଟକାଇଲେ । ଭାଇମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା—"ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉଆସ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସିଲେ । ଘରେ କେବଳ ମା' ଏକୁଟିଆ । ଯଦି କୌଣସି ବିପଦ ଆସେ, ତାହାହେଲେ କ'ଣ ହେବ ?" ତାଙ୍କର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତର । ପ୍ରଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଭାଇମାନେ ଚିନ୍ତିତ । କିନ୍ତୁ ନିରୁତ୍ତର । ସେମାନେ ବି ଉଆସକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ । ଏହା ଦେଖି ବଡ଼ ରାଜକୁମାର କହିଲେ—"ମୁଁ ଏଇଠାରୁ ଉଆସକୁ ଫେରି ଯାଉଛି । ମୋର ତାଲି ଓ ତରବାରି ତୁମେ ନେଇଯାଅ । ବିବାହରେ ସେମାନେ ମୋର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବେ । ତରବାରି ସାହାଯ୍ୟରେ କନ୍ୟାର କପାଳରେ ସିନ୍ଦୂର ଦେବ ।" ସେଇଆ ହେଲା । ବଡ଼ରାଜକୁମାର ଉଆସକୁ ଫେରିଆସିଲେ । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ ତାଙ୍କ ବାଟରେ ଗଲେ । କନ୍ୟା ଘରେ ବର ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଥମେ ସିନ୍ଦୂର ଆଦାନ ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେବାର କଥା । ଏହା ବଡ଼ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ରାଜକୁମାର ଅନୁପସ୍ଥିତ । ତରବାରି ଦ୍ୱାରା ସିନ୍ଦୂର ଆଦାନ ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗଲା । ଏ କଥା ବଡ଼ ରାଜଜେମା ଶୁଣି କାନ୍ଦ କାଟି ଅସ୍ଥିର । ସେ ଏ ପ୍ରକାର ଉତ୍ସବରେ ଅଂଶ ନେବାକୁ ଏକଦମ୍ ଅମଙ୍ଗ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ—"ଏ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଏତେ ଲୋକ ଆସିଲେ, ଅଥଚ ବଡ଼ରାଜକୁମାର ଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ଜଣା-ଯାଉଛି ମୋ ଅନ୍ୟ କନ୍ୟା ଶ୍ରେଷ୍ଠା କନ୍ୟା ବିବାହିତ । ସେଥିପାଇଁ

ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଆସିବାକୁ ସେ ଏଡ଼ାଇ ଦେଲେ ।” ବଡ଼ଝିଅ ମଙ୍ଗୁଲା ନ ହେଲେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା । ତେଣୁ ବଡ଼ଝିଅର ପ୍ରତିବାଦ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଡ଼ୁଆରେ ପକାଇ ଦେଲା । ଶେଷକୁ ବାପମା ବହୁ ଆଲୋଚନା ପରେ ଝିଅକୁ ଏ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ତରବାଗ୍ଭରେ ସିନ୍ଦୂର ଦେଲେ ଓ ତରବାଗ୍ଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ବଡ଼ ରାଜଜେମାଙ୍କ କପାଳରେ ସିନ୍ଦୂର ବିଆଗଲା । ତାପରେ ସବୁ ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଯଥାଶାସ୍ତ୍ରରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ବିରାଟ ଭୋଜିପରେ ବରଯାତ୍ରୀ-ମାନେ ବର ଓ କନ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଖେରୋଦ୍ଭବ ରାଜପ୍ରସାଦ ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲେ । ବାଟରେ ବାଇକୋଣିଆ ଜଙ୍ଗଲ ପଡ଼ିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ଆସିଗଲାଣି । ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଆଗକୁ ଆଗେଇବାକୁ ପାଲିଙ୍କି ବାହକମାନେ ନାରାଜ । ସେଇଠି ସେମାନେ ଡେରା ପକାଇଦେଲେ । ରାତି ଅଧିକୁ କେଉଁଠି ଥିଲେ, ଷୋଳ ସହସ୍ର ରାକ୍ଷସ ସେଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେମାନେ ଟିକିଏ ବି ଡେରି କଲେ ନାହିଁ । ଶୋଭା ଯାତ୍ରାରେ ଆସିଥିବା ପାଲିଙ୍କି, ହାତୀ ଓ ଘୋଡ଼ାମାନଙ୍କୁ ଗିଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଏହା ଦେଖି ତରବାରିକୁ ବିବାହ କରିଥିବା ରାଜକନ୍ୟା ଘୃଣଅା । ଭୟରେ ଥରହର । ବିକଳ ହୋଇ ସେ ବୁଢ଼ୋଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା—“ହେ ବୁଢ଼ୋ, ମୁଁ ବିବାହିତ ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମୋର ସ୍ୱାମୀକୁ ଦେଖି ନାହିଁ । ସେ ବି ମୋ ପାଖରେ ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ଟିକିଏ ଦୟା କର । ମୋ ପାଲିଙ୍କିକୁ ଅକାଶକୁ ନେଇଯାଇ ନିରାପଦ ଜାଗାରେ ରଖିଦିଅ ।” ବୁଢ଼ୋ ତାର ଆତୁର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣିଲେ ।

ତାର ପାଲଙ୍କିଟି ଉପରକୁ ଉଠି ଏକ ନିରାପଦ ଜାଗାରେ ରହିଗଲା । ତଳେ ଯେ ରହିଗଲେ, ରାକ୍ଷସମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇଲେ । ସକାଳକୁ ସେଠାରେ କାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆଉ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଆକାଶରେ ରାଜଜେମା ରହିଗଲେ ସତ କିନ୍ତୁ ତଳେ ଘଟିଥିବା ଦାରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଦେଲା । ସକାଳ ହେବାରୁ ସେ ଦେଖିଲେ—ଶୁଆଟିଏ କେଉଁଠୁ ଉଡ଼ିଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲା । ସେ ତାକୁ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ କହିଲେ—"ତୁ ଟିକିଏ ମୋତେ ଦୟା କର । ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଖେରୋହୁର ରାଜପ୍ରାସାଦରେ ଅଛନ୍ତି । ତୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବୁ । ତାଙ୍କୁ ମୋର ଏ ଚିଠିଟି ଦେବୁ ।" ଶୁଆଟି ତାଙ୍କ କଥା ମାନିଲା । ଚିଠିଟି ନେଇ ବଡ଼ରାଜକୁମାରଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲା । ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ରାଜକୁମାର ସବୁ କଥା ଜାଣିଲେ । ସେ ଆଉ କାଳ ବିଳମ୍ବ କଲେ ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଭଲ କରି ଭୋଜନ କଲେ । ତାପରେ ନିଜ ଘୋଡ଼ାକୁ ସୁସଜ୍ଜିତ କରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ଆଗତ ପ୍ରାୟ । ସେ ଚିନ୍ତା କଲେ—ଏ ଅବେଳାରେ ବାହାରିବାଟା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ବିବେକର କାମ । ତେଣୁ ରାତି ପାହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଆସରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେ ମନସ୍ଥ କଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ରାଜକୁମାରୀ ତ ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥାଏ । ଦୂରରୁ ଜଣେ ଯୁବକ ଘୋଡ଼ାରେ ଆସୁଥିବାର ସେ ଯେମିତି ଦେଖିଛି, ସେ ଶୁଦୋକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ—"ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବା ଯୁବକ ଯଦି ମୋର ସ୍ୱାମୀ, ତାହା ହେଲେ ପାଲଙ୍କିଟି ତଳକୁ

ଓହ୍ଲଯାଉ ।” ସତକୁ ସତ ପାଲିଙ୍କିଟି ତଳକୁ ଆସି ରହିଲା । ବରକନ୍ୟା ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିଲେ । ତାପରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଥିଲା ସେ ସବୁକଥା ରାଜକୁମାରୀ ରାଜକୁମାର ଆଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ସେମାନଙ୍କର ବିବାହରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ଢାଲ ଓ ତରବାରୀ ରାଜକୁମାରୀ ପାଖରେ ରଖିଥିଲେ । ସେସବୁକୁ ସେ ଯୁବରାଜଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଯୁବରାଜ ସେଠି କାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେ ସ୍ଥିର କରି ରହିଲେ ।

ରାତି ଯେମିତି ହୋଇଛି, ରାକ୍ଷସମାନେ ପୁଣି ସେଠି ଆସି ଜମା ହୋଇଗଲେ । ଯୁବରାଜ ଟିକିଏ ହେଲେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ହାଣିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ମଲାବେଳେ ସେମାନେ ଗିଳିଥିବା ପାଲିଙ୍କି, ହାତୀଘୋଡ଼ା ଓ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସବୁ ବାନ୍ତି କରି ପକାଇଲେ । ଏଥର କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ରାଜକୁମାର ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଜ ଜେମାଙ୍କ କଥାରେ ସେ ଗଲେ । ପାଣିରେ ଗୋଟିଏ ଲୁଗା ବୁଡ଼ାଇ ଆଣି ସେଇ ଲୁଗାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଚିପୁଡ଼ିଲେ । ସେ ପାଣି ପଡ଼ିବା ଫଳରେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଜୀଇଁ ଉଠିଲେ ।

ବଡ଼ଭାଇ ଯୋଗୁ ସାନ ଭାଇମାନେ ଯେ ଜୀବନ ପାଇଲେ, ଏଥିପାଇଁ ସେମାନେ କୃତଜ୍ଞ ହେଲେ ନାହିଁ । ବରଂ ଭାବିଲେ— ବଡ଼ଭାଇ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହାର ସୁବିଧା ନେବ । ଉଦ୍ଧାର କରିଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାକର ଭଳି ବ୍ୟବହାର ବି କରିବ । ସେଥିପାଇଁ ବଡ଼ଭାଇକୁ ନିଃଶେଷ କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଯଦି ଏଇ ମଜଝାଟରେ ବଡ଼ଭାଇର ପେଟ ଚିରି ପକାଇଦେବେ, ରାକ୍ଷସମାନେ ତାକୁ ଖାଇଦେବେ । ତାର କିଛି ପତ୍ତ ରହିବ

ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ହୋଇଯିବ । ଏକଥା କେହି ବି ଜାଣି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତାପରେ ସେମାନେ ବଡ଼ଭାଇ ପଟକୁ ବୁଲିପଡ଼ି ତାର ପେଟ ଚିରିଦେଲେ । ଅନ୍ତବୁଜୁଳା ତାର ବାହାରି ଆସିଲା । ଏଇ ଅବସ୍ଥାରେ ଭାଇକୁ ପକାଇ ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ ।

ବଡ଼ଭାଇଟି ସେଇପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିବ ପାଲିଙ୍କ-ବାଳଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲା—"ରାଜଜେମାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବାପଘରକୁ ନେଇଯାଅ ।" ଆଦେଶମାନ ପାଲିଙ୍କି ବାହକମାନେ ରାଜ-କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବୃଦ୍ଧାମୁନ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ । ରାଜା ସମସ୍ତ କଥା ପାଲିଙ୍କି ବାହକମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଖୁବ୍ ଖପା ହେଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ—"ଯୁବରାଜଙ୍କୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଛାଡ଼ି ଆସିବାଟା ତମର ଉଚିତ ହେଲା ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଥିଲେ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତେ ।"

ରାଜକୁମାର ଜଙ୍ଗଲରେ ସେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ଗଁ ଗଁ ହେଉଥାନ୍ତି । ଏହାଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ଓ ଗୋଟିଏ ରାତି ବିତିଗଲା । ପରଦିନ ରାତିରେ ବୁଢୋ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ବୁଲି ବାହାରିବା ବାଟରେ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାଇଲେ । କଥାଟି କ'ଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ତଳକୁ ଆସିଲେ । ରାଜପୁତ୍ର ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ତାକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର ଦୟା ହେଲା । ଅନ୍ତବୁଜୁଳାକୁ ପୁଣି ନେଇ ପେଟ ଭିତରେ ରଖିବାକୁ ସେମାନେ ରାଜକୁମାରକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ରାଜକୁମାର ତାହା ପାଳନ କଲେ । ତାପରେ ବୁଢୋ

ତାର ପେଟକୁ ଥାପୁଡ଼ାଇ ଦେବାରୁ ପେଟ ଯୋଡ ହୋଇଗଲା । କ୍ଷତ ଶୁଖିଗଲା । ଏବେ ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ । ଆରୋଗ୍ୟ ।

ରାଜକୁମାର ଏବେ ଚିନ୍ତିତ । ଘରକୁ ସେ ଫେରିଗଲେ, ଭାଇମାନେ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବେ । ଏ ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଘରକୁ ଫେରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ । ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଯିବାଟା ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ବାଟ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଭିକ ମାଗି ମାଗି ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଝରକା ପାଖରେ ବସିଥିଲା । ଭିକାରୀକୁ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର କହିଲା—"ଏ ଭିକାରିଟି ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଭଳି ଦେଖା- ଯାଉଛି ।" ଏହାଶୁଣି ଝରକାଟି ତାକୁ ଭିକାରୀ ପାଖକୁ ଯାଇ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲା । ଝରକାର କଥା ମାନି ରାଜଜେମା ଭିକାରୀ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ରାଜକୁମାର ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପରସ୍ପର ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ହେଲେ । ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ତାଙ୍କୁ ଉଚିତ ସମ୍ମାନ ଦିଆଗଲା । ସେଇଠାରେ ସେ ଅବସ୍ଥାନ କଲେ ।

ଏହା ଭିତରେ ବହୁ ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଇ ନିଜର ବୁଢ଼ୀମାକୁ ଦେଖିବାକୁ ରାଜକୁମାରଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଆଗ୍ରହ । ରାଜଜେମାଙ୍କର ତାଙ୍କ ସାଥୀରେ ଯିବାକୁ ବି ଜିଦ୍ । ସେଥିପାଇଁ ଉଭୟେ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ବାହାରିଲେ । ଉଆସରେ ତାଙ୍କର ଆବଭାବ ଦେଖି ଭାଇମାନେ ଗ୍ଲାନିଆ । ଭୟରେ ଥରହର । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ରାଜା କରିଦେଲେ । ତାଙ୍କର ଅନୁଗତ ସେବକ ଭଳି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନ ଯୁବରାଜଙ୍କର ସୁଖରେ କଟିଲା ।

———

କୁକୁର କନ୍ୟା

କେତେ କାଳର କଥା ।

ଗୋଟିଏ ଯୁବକ । ତାର ଗୋଟେ ମଇଁଷି । ସେ ତାଙ୍କୁ ଜଗେ । ସେମାନେ ଚରନ୍ତିବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଜର ରଖିଥାଏ । ସେ ଦେଖେ—ପ୍ରତିଦିନ ଠିକ୍ ଦି'ପ୍ରହରରେ ଗୋଟିଏ ମାଈ କୁକୁର ଆସେ । ଝ୍ଲେଟ ଝ୍ଲେଟ ଝରଣା ଥିବା ଗିରି ସଙ୍କଟ ଆଡ଼କୁ ଯାଏ । ଏହା ଦେଖି ଦେଖି ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ମନରେ ତାର ବହୁ କୌତୂହଳ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏ କୁକୁରଟି କାହାର । କାହିଁକି ଦି'ପ୍ରହରରେ ସେ ଗିରି ସଙ୍କଟ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି ? ଶେଷକୁ ସେ ଦିନେ ସ୍ଥିର କଲା—କୁକୁର ପଛେ ପଛେ ଯିବ । କୁକୁରଟି କ'ଣ କରୁଛି ଦେଖିବ । ପରଦିନ କୁକୁର ଆସିବା ଆଗରୁ ସେ ଗିରି ସଙ୍କଟକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ ଲୁଚି ରହି ଗଲା । କୁକୁରଟି ଆସି ଝରଣା ପାଖରେ ତାର ଚମଡ଼ା ବାହାର କଲା । ତା ଭିତରେ ଲୁଚିଥିଲା ଏକ ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା । ସେ ପଦାକୁ ଆସିଲା । ପାଖ ଝରଣାରେ ମନବୋଧରେ ଗାଧୋଇଲା । ପୁଣି ଉପରକୁ ଉଠି ଦେହରେ ତାର କୁକୁର ଚମଡ଼ା ପକାଇ ଦେବାରୁ ସେ ପୁଣି ଏକ ମାଈ କୁକୁର ପାଲଟି ଗଲା । ତାପରେ ପୁଣି ସେ ଧାଇଁଲା ଗାଁ ଆଡ଼କୁ । ପଛେ ପଛେ ମଇଁଷିଆଳ ଯୁବକ । କୁକୁରଟି ଗାଁରେ ଜଣକ ଘରେ ପଶିଲା । ଯୁବକଟିର ପଡ଼ଶା ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ସେ ଘରର ମାଲିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଖବର ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ତାପରେ ସେ ତାର କାମକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲା ।

ସେଇ ବର୍ଷ ଯୁବକଟିକୁ ବିବାହ ଦେବା ପାଇଁ ତାର ବାପମାଙ୍କର ଖୁବ ଇଚ୍ଛା । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ କନ୍ୟାଟିଏ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି । ଯୁବକଟି ଏ ଖବର ଶୁଣି କନ୍ୟା ଖୋଜିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବାରଣ କଲା । ବରଂ କହିଲା—"ମୁଁ ମଣିଷ ପିଲାକୁ ବିବାହ କରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମାଈ କୁକୁରକୁ ବିବାହ କରିବି ।"

ତାର ଏପରି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଉଦ୍ଭଟ ମନୋବୃତ୍ତି କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହସିଲେ । ତଥାପି ସେ ଅବିଚଳିତ । ଅଟଳ । ଶେଷକୁ ତାର ଘର ଲୋକ ଭାବିଲେ ସେ ତା ଭିତରେ କୁକୁରର ଆତ୍ମା ଅଛି । ତେଣୁ ତା କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ବରଂ ତା କଥା ମାନି ନେବା ଉଚିତ । ସେଥିପାଇଁ ତାର ବାପ-ମା' ତାକୁ ପଚାରିଲେ—"ତୁ କଣ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୁକୁରକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଚୁ ?" ଯୁବକଟି ସେଇଁ ଗାଁରେ ଆଜି ଯାହା ଘରେ କୁକୁରଟି ରହେ, ତା ତ ଦେଖିଥିଲା । ତାଛଡ଼ା ସେ ଘରର ମାଲିକ ନାଁ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖିଥିଲା । ତେଣୁ କୁକୁରର ମାଲିକ ନାଁ କହିବାକୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ ।

ଯୁବକଟିର ଘର ଲୋକ ଗଲେ । କୁକୁରଟିର ମାଲିକ ପାଖରେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇଲେ । ତା କୁକୁରକୁ ମଣିଷ ଜଣେ ସେ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ଏକଥା କୁକୁର ମାଲିକ ଶୁଣି ନ ହସି ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମଜ୍ଜା କରିବା ପାଇଁ ସେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇଗଲା । ବିନା ଆପତ୍ତିରେ କନ୍ୟା ସୁନା ବି ଗ୍ରହଣ କରିନେଲା । ବିବାହ ଦିନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆଉ ଅସୁବିଧା କିଛି ରହିଲା ନାହିଁ । ବାହାଘର ପାଇଁ ଘୁମୁରିଆ ହେଲା । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ କନ୍ୟା ଘରକୁ ଗଲେ । ଯଥା ବିଧିରେ

ବାହାଘର ସାରି କୁକୁରଟିକୁ ଅତି ଯାକଜମକରେ ବରଘରକୁ ଘେନି ଆସିଲେ ।

ପ୍ରତିଦିନ ସ୍ୱାମୀ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ, କୁକୁରଟି ଉଠେ । ତାର ଚମଡ଼ାକୁ ରଖି ଦେଇ ବାହାରକୁ ଯାଏ । ଦିନେ ଯୁବକଟି ଏହା ଦେଖି ନେଲା । ପରଦିନ ଆଉ କି ସେ ଶୁଏ । ନିଦରେ ଶୋଇଲା ଭଳି ଛଟା ଗାଳି ପଡ଼ିରହିଲା । କନ୍ୟାଟି ଯେମିତି କୁକୁର ଚମଡ଼ା ଥୋଇ ପଦାକୁ ବାହାରିଛି, ଯୁବକଟି ଧଡ଼କିନେ ଯାଇ ତାକୁ ଧରି ପକାଇଲା । ପାଖରେ ନିଆଁର ରଡ଼ି । ତାର ଚମଡ଼ାକୁ ସେ ନିଆଁକୁ ପକାଇଦେଲା । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ମଧ୍ୟରେ ଚମଡ଼ାଟି ଜଳି ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲା । କନ୍ୟାଟିର ରୂପ ଆଉ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ସେମିତି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ହୋଇ ରହିଗଲା । କନ୍ୟାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର । ମଣିଷ ଯେ ଏପରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପାରେ ତା ବିଶ୍ୱାସ କରିହେବ ନାହିଁ । ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ମୁଗ୍ଧ । ଏକଥା ଗାଁବାଲା ଜାଣିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରେ ଯୁବକଟିର ପ୍ରଶଂସା । ତାକୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ ।

ଯୁବକଟିର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଥାଏ । ନାଁ ତାର ଜିଭୁ । କୁକୁରଟିଏ ବିବାହ କରି ବନ୍ଧୁ ତାର ଯେଉଁ ସୁଫଳ ପାଇଲା, ଏଥିରେ ଜିଭୁ ପ୍ରଲୋଭିତ । କୁକୁରଟିଏ ବିବାହ କରିବାକୁ ଜିଭୁ ପାଗଳ । ଏହା ସେ ଘର ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଲା । ଆଗରୁ ତାର ବନ୍ଧୁ କୁକୁର ବିବାହ କରି ଭଲ କନ୍ୟାଟିଏ ପାଇବାରୁ ଜିଭୁର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ କେହି ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ନାହିଁ । କନ୍ୟା ପାଇଁ କୁକୁରଟିଏ ବାଛି ହେଲା । ବିବାହ ଦିନ ଯେତେବେଳେ

ତା ମୁଣ୍ଡରେ ସୁନ୍ଦର ବଢ଼ିଆଗଲା, ସେ ଭୁକ ଭୁକ ଉଚ୍ଛନ୍ନ । ଅସ୍ଥିର । ତଥାପି ଜବରଦସ୍ତି ତା ମୁଣ୍ଡରେ ସୁନ୍ଦର ବଢ଼ିଆଗଲା । ତାକୁ ଟାଣି ଟାଣି ଆଣିଲେ । ତା ଦେହରେ ଜବରଦସ୍ତି ହଳଦୀ ତେଲ ଲଗାଇଦେଲେ । ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଧରି ବର ଘରକୁ ବାହାରିଲେ, ସେ ଫିଟି ପଳାଇଲା । ଲୋକେ ତା ପଛରେ ଦୌଡ଼ିଲେ । ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ କାମୁଡ଼ିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲା । ସେମାନେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଜନ୍ତୁକୁ ଡାକିଲେ । ଜନ୍ତୁ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଯିବାରୁ ସେ ଜନ୍ତୁକୁ କାମୁଡ଼ି ପକାଇଲା । ଉପରେ ଜନ୍ତୁ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ଲୋକେ ଏହା ଦେଖି ଖୁବ୍ ହସିଲେ । ଜନ୍ତୁ ଲାଜରେ ହୋଇଗଲା । କାହାକୁ ପଦେ କଥା କହିବାକୁ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଦୁଇ ତିନ ଦିନ ପରେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲା ।

———

ଧନ ନା ବଂଶ

ଏକଦା ଜଣେ ରଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଜଣେ ସୌଦାଗର ରହୁଥିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ଧନୀ । ତାର ବି ଗୋଟିଏ ପୁଅ । ଦୁଇଟିଯାକ ପୁଅ ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର । କାଳକ୍ରମେ ସେମାନେ ଘନିଷ୍ଠ ଓ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇଗଲେ । ଏମିତିକି କେହି କାହାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ନାରାଜ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ସେମାନେ ଏକାଠି ରହନ୍ତି । ସୌଦାଗର ପୁଅ ରାଜା ପୁଅ ସାଥିରେ ରାଜାଙ୍କ ଘରେ ରହେ, ନଇଲେ ରାଜାପୁଅ ବଣିକ ପୁଅ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହେ । ସେମାନଙ୍କର ମନ ଏକ । ସେମାନେ ବହୁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହନ୍ତି । ଥରେ ବିଜ୍ଞତା ଓ ଧନ ବିଷୟରେ ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଆଲୋଚନା କଲେ । ରାଜାପୁଅ କହିଲା—"ବିଜ୍ଞତା ଓ ଧନ ମଧ୍ୟରୁ ଧନର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଅଧିକ । ମଣିଷର ଜୀବନ ଧନ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରେ ।" ବଣିକ ପୁଅର ମତ କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ । ତା ମତରେ ବିଜ୍ଞତାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଧନଠାରୁ ବେଶୀ । ତାହାହିଁ ଜୀବନ ମାର୍ଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ । ଆଲୋଚନାଟି ବେଶ୍ ସରଗରମ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ନିଜ ନିଜ ମତରେ ସେମାନେ ଅଟଳ । ତାଙ୍କର ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ । ବଣିକ-ପୁଅ ଶେଷକୁ କହିଲା—"ଏପରି ଆଲୋଚନା ମୂଲ୍ୟହୀନ । ସମସ୍ୟା ନିଷ୍କର ଏହା ଏକ ଆୟୁଧ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ । ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମତରେ ଆମକୁ ଆମ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ହେବ । ଏକ ଦୂର ଦେଶରେ ଜଣେ ମୁନିବ ପାଖରେ ବର୍ଷେ କାମ କରିବା । ସେଠାରେ ଆମର ସାଫଲ୍ୟପାଇଁ ଧନ ନା ବିଜ୍ଞତା କିଏ ସହାୟକ, ତାହା ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ । ରାଜକୁମାର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଏକମତ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଯିବା ପାଇଁ ଦିନଟିଏ ବି ସ୍ଥିର କରିଦେଲେ ।

ତାପରେ ସେମାନେ ଉଭୟେ ଘରକୁ ଗଲେ । ଯାହା ପଇସା ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଆସିଲା, ସେ ସବୁ ସଂଗ୍ରହ କଲେ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେମାନେ ଘରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ଯୁବରାଜ ଘରେ କାହାକୁ କିଛି କହି ଆସି ନ ଥିଲେ । କିଛି ବାଟ

ଗଲ ପରେ ବାପ ମା ତାଙ୍କୁ ଘରେ ଖୋଜୁଥିବେ । ଏହା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆସିଲା । ତେଣୁ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଚିନ୍ତିତ । ବିବ୍ରତ । ବଣିକର ପୁଅ ତାଙ୍କ ମନ କଥା ଜାଣି ନେଲା । ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲା—"ଆମେ ଆସିବାବେଳେ ମୁଁ ଆମର ଯାତ୍ରାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଘରେ କହି ଆସିଛି । ମୋ ଘର ଲୋକେ ଏ ଖବର ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଇଥିବେ । ତେଣୁ ତମର ଆସିବା ଲାଗି କେହି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।" ତାପରେ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ରାସ୍ତାରେ ପୁଣି ଚାଲିଲେ । ବାଟରେ ଲକ୍ଷ ଦିନ ବିତିଗଲା । ଏହା ଭିତରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଦୂର ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ । ସେଠି ବଣିକ ପୁଅଟି କହିଲା—"ଆମେ ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଘରୁ ଆସି ଥିଲେ । ସେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ଆମେ ଏଇଠି ରହିବା । ଯେଉଁ ବାଟରେ ଗଲେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇ ପାରିବ, ତାହା ହିଁ ଏଇଠି କରିବା ।"

ବଣିକ ପୁଅର କଥା ରାଜାପୁଅ ମନକୁ ପାଇଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ରହି ଚାକିରି କରିବା ସପକ୍ଷରେ ସେ ନୁହଁ । ବରଂ ସେ କହିଲା—"ମୁଁ ଘରୁ ଯାହା ଧରି ଆସିଛି ସେଥିରେ ବେଶ୍ ବର୍ଷେ ଦୁଇବର୍ଷ ଆରାମରେ ଏଠି ରହି ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଚାକିରି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କିଛି ନାହିଁ ।"

ରାଜାପୁଅର କଥା ଅଯୌକ୍ତିକ । ପସନ୍ଦ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନର ଏହା ପରିପନ୍ଥି । ନିଷ୍ପତ୍ତି ମାର୍ଗରୁ ଏହା ବିଚ୍ୟୁତ । ଏହା ବଣିକପୁଅ ଅନୁଭବ କଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁ ରାଜପୁଅ । ମନରେ ଆଘାତ ଦେବା ତାର ଅନୁଚିତ । ତେଣୁ ସେ କହିଲା—"ତମ କାମ ତମ ଇଚ୍ଛା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

ମୁଁ କିଛି ଗୋଟିଏ ଚାକିରି କରି ଏଠି ରହିବି ।” ସେ ପାଖ ଗାଁକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷକ ସ୍ଥାନ ଖାଲି ଥିଲା । ସେଠାରେ ସେ ଶିକ୍ଷକ ହିସାବରେ ରହିଗଲା । ପିଲାମାନେ ତାକୁ ଦୁଇବେଳା ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ତା ଛଡ଼ା ପାରିଶ୍ରମିକ ବାବଦକୁ ତାକୁ କିଛି ପଇସା ମିଳେ । ଫଳରେ ଯାହା ମିଳେ, ତାର ରହଣି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ତେଣୁ ଆଣିଥିବା ଟଙ୍କାରେ ତାର ହାତ ବାଜିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ନାହିଁ ।

ସେଇ ଗାଁରେ ରାଜପୁଅ ଘରଟିଏ ଭଡ଼ା ନେଇ ରହିଲା । ରାଜାପୁଅ ସେ । ହାତରେ ତା'ର ଅଜସ୍ର ଧନ । ଖର୍ଚ୍ଚ ତାର ବେମାପ । ଏ କଥା ଲୋକେ ଦେଖିଲେ । ସୁବିଧାବାଦୀ ଲୋକେ ତାକୁ ଘେରିଗଲେ । ସେମାନଙ୍କର ତୋଷାମଦର ସୀମା ନାହିଁ । ସେମାନେ ତାର ବନ୍ଧୁ ପାଲଟି ଗଲେଣି । ସେମାନେ ତାର ପ୍ରିୟ ଜନ । ତାକୁ ଖୁସି କରିବାପାଇଁ ସେମାନେ ତତ୍ପର । ସେମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସେ ଅସାମାଜିକ ଓ ଉଦ୍ଦାମ ଜୀବନଯାପନ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଆଣିଥିବା ଅର୍ଥ ସରିବାକୁ ତାର ବେଶୀ ସମୟ ନେଲା ନାହିଁ । ଏବେ ସେ ନିଃସ୍ୱ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହଁ, ଖାଦ୍ୟ କିଣିବାକୁ ପଇସା ତା ପାଖରେ ବି ରହିଲା ନାହିଁ । ଉପାସ ରହିବାକୁ ଏବେ ସେ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । ଫଳରେ ସେ ଝାଉଁଝାଡ଼ ଗଲା ଶେଷକୁ ତାର କଣ୍ଠା ଦୋହଲିଲା । ତାର ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସୁବିଧାବାଦୀ ସାଙ୍ଗମାନେ ଦୂରେଇ ଗଲେ । ସେ ଏବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକା । ଉପାୟଶୂନ୍ୟ ସେ । ବଣିକପୁଅ ଛଡ଼ା ତାର ନିଜର କେହି ସେଠି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ବଣିକପୁଅ ବନ୍ଧୁ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା—“ମୋର ପଇସା ସବୁ ଶେଷ ହୋଇ-ଗଲାଣି । ଏଠାରେ ଏବେ ରହିବା ମୋ ପକ୍ଷେ ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ

ମତେ ଆମ ରାଜ୍ୟକୁ ନେଇଗଲ । ନ ହେଲେ ମୋ ପାଇଁ ଚାକର-ଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରଦେ ।" ବଣିକପୁଅର ପରୀକ୍ଷା ଏବେ ବ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେଣୁ ତାର ଆଉ ରଜାପୁଅର ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରଯିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ରଜା ପୁଅର ଚାକର-ଟିଏ ଦରକାର । ତାହା ଯୋଗାଡ଼ କରଦେବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏତକବେଳେ ସେମାନେ ଶୁଣିଲେ ଯେ ଜଣେ ଋଷୀ ଚାକରଟିଏ ଖୋଜୁଛି । ତାର କାମ ହେଲ ବନରେ ବଳଦ ଚରାଇବ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ କୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପୂରାଇବ । ରଜାପୁଅ ଦେଖିଲ ଏ କାମ ଏକଦମ୍ ସହଜ । ଏହା ସୁବଧାରେ କରହେବ । ତେଣୁ ସେ ଋଷୀଟି ପାଖକୁ ଗଲ । ତା ପାଖରେ ରହିବ ବୋଲ କଥା ଦେଲ । ଚାକରଟିକୁ ପାଇ ଋଷୀଟି ତାର ଚାକରର ସର୍ତ୍ତ ବାଢ଼ି ବସିଲ । ତାହା ହେଲ—ଚାକର କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଚାକର ଯଦ ଚାଲିଯିବ, ତାହାହେଲେ ତାର କାଣିଆଙ୍ଗୁଠି କଟା ହେବ । ଯଦ ସେଇ ସମୟ ଭିତରେ ମାଲକ ତାକୁ ବକାଲ ଦଏ, ତାହାହେଲେ ମାଲକର ବ କାଣି ଆଙ୍ଗୁଠିଟି କଟା ହେବ । ଯଦ ଚାକର ସୁରୁ-ଖୁରୁରେ ବଳଦ ଚରାଇବ ଓ କୁଣ୍ଡ ପାଣିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରଦେବ ତା'ହେଲେ ତାକୁ କଦଳୀ ପତରେ ଯେତେ ଭାତ ଧରବ, ତାହା ଖାଇବାକୁ ଦଆହେବ । ଯଦ ସେ କାମ ସୁରୁରୁରୁପେ କର ପାରବ ନାହିଁ, ତାହାହେଲେ ତାକୁ ତେନ୍ତୁଳପତରେ ଯେତକ ଭାତ ଧରବ, ସେତକ ଭାତ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦଆହେବ । ରାଜାପୁଅ ତ ଆଗରୁ ଚାକର କରବ ବୋଲ ଠିକ୍ କର ନେଇଥିଲ, ତେଣୁ ସେ ଚାକର ସର୍ତ୍ତ ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଆଉ ଚିନ୍ତା କଲ ନାହିଁ । ସେ ଉପରଠାଉରଆ ଭାବରେ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ରାଜାପୁଅ ଗୁହାଳର ବଳଦକୁ ଫିଟେଇଲା । ତାକୁ ସେ ଚରାଇବାକୁ ସେ ପଦାକୁ ଆଣିଲା । ବଳଦଟି ପଡ଼ିଆକୁ ଯେମିତ ଆସିଛି, ସେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଚରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଖାଲି ଏପଟ ସେପଟ ହେଲା । ଯେଉଁଠି ଗୋରୁଟିଏ ଦେଖିଲା ତା ପାଖକୁ ସେ ଧାଇଁଲା । ପଛରେ ତାର ରାଜାପୁଅ । ସେ ବି ଧାଇଁ ଧାଇଁ ହାଲିଆ । ବଳଦଟି ଯେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଚରିବ ନାହିଁ, ଏ ବିଷୟରେ ରାଜାପୁଅ ନିଃସନ୍ଦେହ । ତା ପଛରେ ଧାଇଁବାକୁ ସେ ବି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ତାକୁ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଆସି ଗୁହାଳରେ ପୂରାଇଦେଲା । ଏଥର ତାର କୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପୂରାଇବାକୁ ହେବ । ସେ କାମ ବି ସେ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ କୁଣ୍ଡଟିର ତଳପଟ ଫଟା । ତାହା ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା କୂଅ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଯାହା ପାଣି ରାଜା ଆଣି ଢାଳେ ତାହା ସେ ଫଟା ବାଟେ କୂଅ ଭିତରକୁ ଚାଲିଯାଏ । ଫଳରେ କୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ । ପାଣି କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ତାହା ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେ ମୁଣ୍ଡ ଖଟାଇଲା ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ପାଣି ଢାଳି ଢାଳି ରାନ୍ତ ହେଲା । ସେ ତାର କାମ ତ ଠିକ୍ ଭାବରେ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ତେଲୁଣୀ ପଷରେ ତାକୁ ଭାତ ଦିଆଗଲା । ପେଟ ତାର ପୂରିଲା ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେ ଉପାସ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ସବୁଦିନ ଏକାକଥା । ଶେଷକୁ ଉପାସ ରହିବା ଫଳରେ ତାର କଣ୍ଠା ଦୋହଲିଲା । ସେଠାରେ ଚାକିରି କରିବାକୁ ତାର ଜମା ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଉପାୟହୀନ । ପଳାଇଲେ କାଣି ଆଙ୍ଗୁଠି ତାର କଟା ହେବ । ଏଇଟା ତାର ଭୟ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିପାରୁ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ କାମ ପାଇଁ ଅପାରଗ,

ଆଉ ଅଯୋଗ୍ୟ । ଏହା ସେ ଅନୁଭବ କଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଲଜ୍ଜିତ । ସେଇଟା ହିଁ ତା'ର ଭୟ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ତାର ବନ୍ଧୁ ପାଖକୁ ଗଲା ନାହିଁ କି ଏକଥା କହିବାକୁ ସାହସ କଲା ନାହିଁ ।

ବଣିକ ପୁଅଟି କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ କଥା ସବୁବେଳେ ଭାବେ । ସେ ଯେ ତାଠାରୁ କାହିଁକି ଦୂରେଇ ରହୁଛି, ଏ ବିଷୟରେ ସେ ବିସ୍ମିତ । ବ୍ୟସ୍ତ । କାରଣ ସେ ଖୋଜି ପାଏ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଦିନେ ସେ ତାର ବନ୍ଧୁକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଆସିଲା । ବନ୍ଧୁଟି ତାର ଭୟଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥ । ଅନାହାର କ୍ଳିଷ୍ଟ । ଶରୀର ତାର ହାଡ଼ ମୟ । ଏହାଦେଖି ସେ ପ୍ରଥମଥର ଭୟଭୀତ । ସବୁ ଖବର ସେ ବନ୍ଧୁ ଠାରୁ ଶ୍ରବଣ କଲା । ତାକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାମ ଯେ ବନ୍ଧୁ ତାର କରିପାରୁ ନାହିଁ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ତେନ୍ତୁଳି ପଥରେ ଖାଇବାକୁ ଦିଆ ହେଉଛି, ଏହା ସେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲା । ସେ ଦେଖିଲା— ଏହାର ସମାଧାନ ବାଟ ଗୋଟିଏ । ତାହାହେଲା ତାର କାମର ପରିବର୍ତ୍ତନ । ସେଥିପାଇଁ ଉଭୟଙ୍କର କାମ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ରାଜାପୁଅ ଶିକ୍ଷକ କାମ କରିପାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ଏଥିରେ ରାଜା ପୁଅର ଆପତ୍ତି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ବଣିକପୁଅ ଋଷୀ ଘରେ ରହିଲା । ରାଜାପୁଅ ଶିକ୍ଷକ କାମ କରିବାକୁ ଗାଁକୁ ଚାଲିଗଲା । ଏଇ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଋଷୀଟିର ବି ଆପତ୍ତି ନ ଥିଲା । ସେ ତ କାମର ପିଆସୀ । ତେଣୁ ଏଥିରେ ସେ ସମ୍ମତ ହେଲା ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ବଣିକ ପୁଅ ବଳଦକୁ ଚରାଇବାକୁ ନେଲା । ସେ ବି ଦେଖିଲା ଯେ ବଳଦଟି ଅସ୍ଥିର । ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ରହି ଚରିବାକୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ । ଅନ୍ୟ ଗୋରୁଙ୍କ ପଛରେ

ଧାଇଁ ଧାଇଁ ସମସ୍ତ କଟାଇବାରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଦ୍ୱିପ୍ରହରକୁ ବଣିକପୁଅ ବଳଦଟିକୁ ଘରକୁ ଆଣିଲା । ତାପରେ କୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପୂରାଇବା କାମ ଆରମ୍ଭ କଲା । ପାଣି ଗୁଳିଯାଉଥିବା ଦେଖି କୁଣ୍ଡକୁ ସେ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କଲା । ଯେଉଁ ତଳ ଫାଟ ବାଟେ ପାଣି ଗୁଳିଯାଉଥିଲା ତାକୁ ସେ ଦେଖିଲା । ମେଞ୍ଚାଏ ଚିକଟାମାଟି ଦେଇ ଫାଟକୁ ସେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ତେଣୁ ପାଣିରେ କୁଣ୍ଡ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ତାକୁ ଆଉ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ପରେ ଉପରବେଳା ସେ ବଳଦକୁ ପୁଣି ଚରାଇବାକୁ ନେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ବଳଦକୁ ନେଇ ଫେରିଲା, ତାକୁ କଦଳୀପତ୍ରରେ ପୁଷ୍ଟ ଭାତ ଖାଇବାକୁ ଦିଆହେଲା । ଜଣକ ପାଇଁ ଯେତିକି ତାର ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର, ଏହା ତାଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ଥିଲା ।

ବଳଦ ଯେପରି ତାକୁ ଆଉ ହଇରାଣ ନ କରିବ, ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାପାଇଁ ସେ ଦୃଢ଼ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲା । ପରଦିନ ଯେତେବେଳେ ସେ ବଳଦକୁ ଚରାଇବାକୁ ନେଲା, ସେ ସେ ସାଥିରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଦଉଡ଼ି ନେଇଗଲା । ବଳଦଟିକୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଗଛରେ ବାନ୍ଧି ଦେଲା । ତା ପଛରେ ଦୌଡ଼ିବାରୁ ସେ ରକ୍ଷା ପାଇଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ଜାଣେ ଯେ ଏହା କରିବା ଫଳରେ ତାର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ବଳଦ ନ ଚରାଉଥିବାରୁ ତାର ଉପାସ ରହିବା ସାର ହେବ । ଏଥିରୁ ଖଲାସ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତିତ । ଉପରବେଳା ହେଲା । ସେ ବଳଦକୁ ଚରାଇବାକୁ ବାହାରିଲା । ସାଥିରେ ତାର ଗୋଟିଏ ଟାଙ୍ଗିଆ ଲୁଚାଇକରି ନେଇଗଲା । ବଳଦଟିକୁ ପିଟାଇ ସେ ଘୋଡ଼ା ଆଡ଼କୁ ଅଡ଼ାଇ ନେଲା । ବଳଦଟି ଚରିବାକୁ ଯାଇ

ଯେତେବେଳେ ଗଞ୍ଜିର ଗିରଶଙ୍କଟ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସିଲା, ସେ ଟାଙ୍ଗିଆରେ ବଳଦ ମୁଣ୍ଡକୁ ପ୍ରହାରରେ ଦେଲା । ବଳଦର ମୁଣ୍ଡ ଫାଟିଗଲା ସେ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥା ପଡ଼ିରହିଲା । ସେ ବଳଦକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଗଞ୍ଜିର ଗିରଶଙ୍କଟରେ ପକାଇଦେଲା । ତାପରେ ସେ ଦୌଡ଼ିଲା ତାର ମୁନିବ ପାଖକୁ । ତା ପାଖରେ ତାର ଗୁହାରି— ବଳଦଟି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋରୁ ସାଥିରେ ଲଢ଼ାଲଢ଼ି ହୋଇ ଗଞ୍ଜିର ଗିରଶଙ୍କଟ ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲା । ଉପରେ ଠେଲାଠେଲିରେ ସେ ତା ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଏକଥାକୁ ଚାଷୀଟି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମନରେ ତାର ସନ୍ଦେହ । ପ୍ରକୃତ କଥା ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବାକୁ ସେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ । ଗଞ୍ଜିର ଗିରଶଙ୍କଟ ପାଖକୁ ସେ ଧାଇଁଲା । ଉପରୁ ବଳଦର ଶବକୁ ସେ ଦେଖିଲା । ଧୂର୍ତ୍ତ ଚାକରର ଦୃଷ୍ଟି ଏଥିରେ ସେ କିଛି ଦେଖିପାରିଲା ନାହିଁ । ମନରୁ ତାର ସନ୍ଦେହ ସବୁ ଉଭେଇଗଲା ।

ତାର କିଛିଦିନ ପରେ କ୍ଷେତରେ ଧାନ ପାଚିଗଲା । ଧାନ କାଟିବାପାଇଁ ବଣିକପୁଅକୁ ଚାଷୀଟିର ହୁକୁମ । ଏହାଶୁଣି ବଣିକ ପୁଅ ପଚାରିଲା—"ମୁଁ କିପରି ଧାନ କାଟିବ ?" "ଦା' ସାହାଯ୍ୟରେ" ଏହା ଥିଲା ଚାଷୀର ଉତ୍ତର । ତା'ହେଲେ ମୁହଁ ଦା ଧାନ କାଟିବ ।" ଚାକରଟି ପଚାରିଲା, ଚାଷୀଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା ତୋ ଇଚ୍ଛା ।" ତାପରେ ଚାଷୀ ଚାକରକୁ କହିଲା—"ତୁ ଦାଟିକୁ ଧରି କରି ଯା' । ଯାହା କରିବାକୁ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ତୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।" ତାପରେ ସେମାନେ ତାକୁ ଦା'ଟିଏ ଦେଲେ । ବଣିକପୁଅ ଦା'ଟି ଧରି କ୍ଷେତକୁ ଚାଲିଗଲା । ସେ ସେଠି ପହଞ୍ଚି ଦା'କୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କଲା । ତାହା ତ ଚକ୍ ଚକ୍ ହୋଇ ଖୁବ୍ ଝଟକୁଥିଲା । ତାଛଡ଼ା

ଖବରେ ତାକୁ ଆଣିଥିବାରୁ ସେ ତାତ ଯାଉଥିଲା । ବଣିକପୁଅ ତା'କୁ କହିଲା—"ପ୍ରିୟବନ୍ଧୁ ! ତମକୁ ଜର । ଦେହ ତମର ତାତୁଛି । ତେଣୁ ତୁମ ସାହାଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଧାନ କାଟି ପାରିବି ନାହିଁ । ତମେ ଭଲ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ ।" ତାପରେ ସେ ତା'ଟିକୁ ନେଲା । ଘରେ ରଖିଲା । ନିଜେ ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଲା । ସେତିକବେଳେ ଋଷୀଟି ଆସି ସେଠି ହାଜର । କିଛି କାମ ହୋଇ ନାହିଁ । ସେଥିଯୋଗୁ ତାର ରାଗ ବଢ଼ୁଛି । ସେ ବଣିକ ପୁଅ ଉପରେ ଗର୍ଜି ଉଠିଲା—"ମୁଁ ତୋତେ ଧାନ କାଟିବାକୁ ପଠାଇଥିଲି ନା ଏଠି ଟହଲ ମାରିବାକୁ ପଠାଇଥିଲି ?" ଏହାଶୁଣି ବଣିକପୁଅ ନିର୍ବିକାର । ବରଂ ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—"ଧାନ କାଟିବାକୁ ପଠାଇଥିଲ, କିନ୍ତୁ ତା'କୁ ବେଶି ଜର । ସେ ଅସୁସ୍ଥ । ତାକୁ ମୁଁ ଘରେ ବିଶ୍ରାମ ଦେଉଛି । ଆସ । ଦେଖ । ତା ଦେହ କେମିତି ତାତୁଛି ।" ଏ ଉତ୍ତର ଋଷୀଟି ପ୍ରତି ଅସହ୍ୟ । ସେ ଅପମାନ । ରାଗରେ ତମ ତମ ହୋଇ କହିଲା—"ତୁ ବୋକା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହଁ । ଏଠି ତୋର କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ତୁ ଘରକୁ ଯା । ବଡ଼ ଘରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦୁ । ମୁଁ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପାଣି ଯେମିତି କିଛି ଫୁଟା ହୋଇଥିବ ।" ବଣିକ ପୁଅଟି ତାର ମାଲିକକୁ କପଟ ତଡ଼ାଇବ, ସେଥିପାଇଁ ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା । ମାଲିକର କଥା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ।" ଦ୍ୱିଅର୍ଥକ । ସେ ତାର ସୁବିଧା ନେଲା । ସେ ଘରକୁ ଗଲା । ବଡ଼ ଘରଟିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦେଲା । ବ୍ୟାପକ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ଦେଖି ଋଷୀଟି ଘରକୁ ଧାଇଁଲା । ନିଜ ଘରଟି ତାର ଜଳୁଛି । ସେ ବଣିକପୁଅକୁ ପଚାରିଲା—"ଏ ପ୍ରକାର ଅନିଷ୍ଟ କରି ଏ ସଂସାରରୁ ତୁ କ'ଣ ପାଇବୁ ?" ବଣିକ

ପୁଅ ଅତି ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲା—"ତୁମେ ମୋର ସୁଯୋଗ୍ୟ ମାଲିକ । ତମ କଥା ମୁଁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏହା କରିବାରେ ମୁଁ କଦାପି ବିଚଳିତ ହୋଇନାହିଁ ।" ଋଷୀଟି ଦେଖିଲା ତା କଥାକୁ ବଣିକପୁଅ ଯେପରି ଅର୍ଥ କଲା ସେଇପରି ଅର୍ଥ ତା କଥାରୁ ବାହାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଦୋଷ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ଏଥିପାଇଁ ତାକୁ ଘରୁ ଚଡ଼ଦେଲେ, ଆଙ୍ଗଠିଟି ତାକୁ ହରାଇବାକୁ ହେବ । ଋଷୀଟିଦେଖିଲା—ଏପରି ଏକ ଅଦରକାଣ୍ଡ ଘରେ ରଖି ଲାଭ ନାହିଁ । ବରଂ ତାକୁ ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ବିଦା କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ଥିଲା ତାର ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି । ତା ପରଦିନ ସେ ଘରକୁ ଡାକି କହିଲା—"ଘରପୋଡ଼ ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ କଥା । ଏହା ଶ୍ୱଶୁର ମୋର ଜାଣିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ ମୋର ଚିଠିଟି ନେଇ ତୁ ମୋର ଶ୍ୱଶୁରଘରକୁ ଯିବୁ ।

ବଣିକପୁଅଟି ଚିଠି ଧରି ବାହାରିଗଲା । ବାଟରେ ସେ ଭାବିଲା—ଏ ଚିଠିରେ କଣ ଲେଖା ଅଛି, ତାହା ତାର ଜାଣିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ ସେ ଚିଠିଟି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ଯେ ଚିଠି ପାଇବା ମାତ୍ରେ ପତ୍ରବାହକକୁ ହତ୍ୟା କରିବାପାଇଁ ଚିଠିରେ ତାର ଶ୍ୱଶୁରକୁ ତାର ମାଲିକଅନୁରୋଧ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବଣିକ ପୁଅଟି ଚିଠିଟିକୁ ଚିରି ଦେଲା । ଋଷୀ ନାଁରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଲେଖିଲା ଯେ ଏ ଚିଠିର ବାହକ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଘରର । ଆମ ପରିବାରରେ ତାକୁ ବିବାହ ଦେବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁ । ମୋର ତ ଝିଅ ନାହିଁ । ନ ହେଲେ ମୁଁ ତାକୁ ମୋ ଝିଅକୁ ବାହା କରି-ଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ ତୁମେ ଏ ଚିଠି ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ତାକୁ ତମର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସାଥିରେ ବିବାହ କରିଦେବ ।

ଏ ଚିଠିଟି ଧରି ସେ ତାର ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲା । ଏ ଚିଠିଟି ପାଇ ଶ୍ୱଶୁର ଜ୍ୱାଇଁର ଅନୁରୋଧ କଥା ଜାଣିଲେ । ଏଥିରେ ଶ୍ୱଶୁର ବିସ୍ମିତ । ସେ ବଣିକ ପୁଅକୁ ପଚାରିଲେ—"ଏ ଚିଠିରେ କ'ଣ ଲେଖାଅଛି, ସେ ବିଷୟରେ ତୁ କିଛି ଜାଣିଛୁ କି ?" "ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ । ତା ଛଡ଼ା ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗାଈଆଳ । ଲେଖା ପଢ଼ା ବି ଜାଣି ନାହିଁ ।" ଏହା ଥିଲା ବଣିକ ପୁଅର ଉତ୍ତର । ତାଛଡ଼ା ଋଷୀର ଶ୍ୱଶୁର ବଣିକ ପୁଅର ଚାଲିଚଳନରୁ ଦେଖିଲା ଯେ ସେ ଅତି ସରଳ । ନମ୍ର । ତେଣୁ ବଣିକପୁଅ ପ୍ରତି ତାର ଯାହା ସନ୍ଦେହ ଥିଲା, ତାର ଅବସାନ ଘଟିଲା । ଋଷୀର ଶ୍ୱଶୁର ବିବାହର ଆୟୋଜନ କଲା । ବଣିକ ପୁଅ ସାଥିରେ ତାଙ୍କ ଝିଅର ବିବାହ କରିଦେଲା । ବଣିକ ପୁଅଟି ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରହିଲା ।

ଯାହା ସବୁ ହେଲା ସେ ବିଷୟରେ ଋଷୀଟି ପାଖରେ ପରେ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ଅନୁଭବ କଲା—ବଣିକ ପୁଅର ବୁଦ୍ଧି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଓ ପ୍ରଖର । ସେ ବି ଧୂର୍ତ୍ତ । ଯାହା ଫଳରେ ସେ ତାଠାରୁ ସବୁ ସୁବିଧା ହାସଲ କରି ନେଇଛି । ସେ ଦେଖିଲା ସେ ନ ପଳାଇଲେ ତାର ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ତାର ଆଙ୍ଗୁଠି କଟାହେବ । ତେଣୁ ସେ ଘରଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲା । ତା ବିଷୟରେ କିଛି ଆଉ ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ଏ କଥା ବଣିକ ପୁଅ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଏବେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଯେ ଋଷୀର ବନ୍ଧନରୁ ଏବେ ସେ ମୁକ୍ତ । ତେଣୁ ସେ ତାର ପୁରାତନ ବନ୍ଧୁ ରାଜପୁତ୍ର ପାଖକୁ ସେ ଗଲା । ସେ ଦେଖିଲା ସେଇ ଗାଁରେ ରହି ରାଜପୁତ୍ର ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ

ରାଜାପୁଅକୁ ପଚାରିଲା—"ଧନ ଓ ବିଜ୍ଞତା ଭିତରେ କିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ? ଏ ବିଷୟରେ ତମର ମତାମତ କ'ଣ ? ମୋର ବିଜ୍ଞତା ବଳରେ ମୁଁ ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ନେଲି । ମୋର ଖାଇବା ପାଇଁ ସ୍ଥିରହିବା ଘିଅ ଅପେକ୍ଷା ସେ ମୋତେ ବେଶୀ ଘିଅ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ମୁଁ ତାର ବଳଦକୁ ହତ୍ୟା କଲି । ନିଆଁ ଲଗାଇ ଘର ଜାଳି ଦେଲି । ପଇସାଟିଏ ଖର୍ଚ୍ଚ ନ କରି ବିବାହ କଲି । ପୁଣି ତାର ଶାଳୀକୁ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯାହା ପଇସା ଘରୁ ଆଣିଥିଲ ତାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲ । ଶେଷକୁ ଉପାସ କଷ୍ଟ ଓ ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କଲ । ତମର ପଇସା ତମର କ'ଣ ମଙ୍ଗଳ କଲା ?" ରାଜପୁତ୍ର ନୀରବ । ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଭାଷା ତାର ନ ଥିଲା ।

ତିନି ଚାରି ଦିନ ପରେ ସେମାନେ ନିଜରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିବା ପାଇଁ ରାଜପୁତ୍ର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ଏଥିରେ ବଣିକ ପୁଅ ରାଜି । କିନ୍ତୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ତାର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଜଣାଇବା ଉଚିତ । ସେଥିପାଇଁ ବନ୍ଧୁକୁ ଧରି ସେ ତାର ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ ରହଣି କାଳରେ ରାଜପୁତ୍ର ସେଠାର ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଦେଖି ଭୋଳ । ସେ ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ । ତାକୁ ବିବାହ ପାଇଁ ରାଜକୁମାର ପାଗଳ । ବନ୍ଧୁର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବଣିକପୁଅ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ ସମସ୍ତ କଥା ରାଜାପୁଅଠାରୁ ଶୁଣିଲା । କିପରି ତାକୁ ରାଜକୁମାରୀ ସାଥିରେ ବିବାହ କରିବ ସେଇଟା ତାର ଚିନ୍ତା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ତାର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ରାଜକୁମାରୀ ପାଖକୁ ପଠାଇଲା । ତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସେ ବାରମ୍ବାର କହିଲା—ରାଜାପୁଅର ଭଲ ଗୁଣ ଗାଉଁଲ ଜରିବୁ । କୌଣସି ଖରାପ ଗୁଣ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବୁ ନାହିଁ ।" ବଣିକ

ପୁଅର ସ୍ତ୍ରୀ ଗଲା । ସ୍ୱାମୀ କଥା ମାନି ରାଜକୁମାରୀ ଆଗରେ ରାଜକୁମାର ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ କଲା ।

ରାଜାପୁଅଟି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର । ତାର ଗୁଣ ଏତେ ଭଲ । ଏକଥା ରାଜକୁମାରୀ ଦେଖି ରାଜକୁମାରକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ତାର ଏକା ଜିଦ୍ । ଏକଥା ରାଜାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ରାଜା ପୁଅକୁ ରାଜାଝିଅ ବିଭା ହେବ । ଏଥିରେ ରାଜାଙ୍କର ଅମଙ୍ଗ ହେବାର କିଛି ନ ଥିଲା । ବରଂ ଝିଅ ତାଙ୍କର ସୁଖରେ ରହୁ । ତାହା ରାଜାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ସେଥିରେ ସେ କାହିଁକି ଅନ୍ତରାୟ ହେବେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ହୋଇଗଲା । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଧରି ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।



ଗଉଡ଼ ଓ ଗାଈ

ଏକଦା ଗଉଡ଼ଟିଏ ଥିଲା । ବାହା ହେବାକୁ ବର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ପାଲିଙ୍କିରେ ବସି ଯାଉଥାଏ । ସାଥିରେ ତାର ବନ୍ଧୁ-ବାନ୍ଧବ । ସେମାନେ ତାର ବରଯାତ୍ରୀ । ସମସ୍ତେ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ଅଂଶୀଦାର । ମନରେ ସେମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦ । ସମସ୍ତେ ଉଲ୍ଲସିତ । ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ । ବାଟରେ ପୋଖରୀଟିଏ ପଡ଼ିଲା । ବରଟି ଶୁଣିଲା, ସତେ ଯେମିତି କିଏ ତାକୁ କହୁଛି—"ହେ ଆନନ୍ଦରେ ବିଭୋର ବର । ତୁ କନ୍ୟା ଆଣି ଯାଉଛୁ । ମନରେ ତୋର ଅଶେଷ

ଆନନ୍ଦ । ମୋତେ ଚାହିଁ ଦେଖ । ମୁଁ ପଙ୍କରେ ଆବଦ୍ଧ । ମୋର ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ସୀମା ନାହିଁ । ମୋତେ ଟିକଏ ଦୟା କର । ଏଥିରୁ ମୋତେ ଟିକେ ଉଦ୍ଧାର କରି ଦେ ।” ବରଟି ଏହା ଶୁଣି ପଦାକୁ ଚାହିଁଲା । ସେ ଦେଖିଲା ପୋଖରୀକୂଳରେ ବହୁତ ପଙ୍କ । ସେଥିରେ ଗାଈଟି ପୋତି ହୋଇପଡ଼ିଛି । ସେଥିରୁ ସେ ବାହାରି ପାରୁ ନାହିଁ । ଗାଈଟି ତା ଆଡ଼କୁ ବ୍ୟାକୁଳ ନୟନରେ ଚାହିଁଛି । ସେ ଯାହା ଶୁଣିଛି, ସେସବୁ ଏଇ ଗାଈର ବ୍ୟାକୁଳ କରୁଣ ନିବେଦନ । ଏହା ସେ ଅନୁମାନ କଲା । ଗାଈର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ ବିଚଳିତ । ମନରେ ତାର ଅଶେଷ ଦୟା । ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ତାର ଘୋର ଇଚ୍ଛା । କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ପଙ୍କରେ ପଶିବାକୁ ହେବ । ଫଳରେ ତାର ବର ପୋଷାକ ସବୁ ପଙ୍କିଳ ହୋଇଯିବ । ସେ କନ୍ୟା ଘରକୁ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦେଖିଲା ଯେ, ଗାଈର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ସେଥିରୁ ସେ ନିବୃତ୍ତ ରହିଲା । ସେକଥା ସେ ଗାଈକୁ ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ଭାବରେ ଜଣାଇଦେଲା ।

ବରଟି ଭଲ କାମରେ ଅନୁକୂଳ କରି ଯାଉଛି । ତେଣୁ ତାର ମନରେ ଦୟା ବହୁତ ଥିବ । ତାକୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏହାଥିଲା ଗାଈର ଆଶା । ସେଥିପାଇଁ ବର ପାଖରେ ଥିଲା ତାର ନିବେଦନ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା । ବରଠାରୁ ରୁକ୍ଷ ନିର୍ଘଣବାଣୀ ଶୁଣି ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ମନରେ ତାର ଅଶେଷ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ରାଗିଗଲା । ସେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସାଥି ସାଥି ସେ ବରକୁ ଅଭିଶାପ ଦେଲା—“ତୁ ଆନନ୍ଦରେ ବିବାହ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । କନ୍ୟାକୁ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ଗଧ ପାଲଟି ଯିବୁ ।”

ଏ କଥା ଶୁଣି ବରଟି ଗୁଣ୍ଡିଆଁ । ଭୟରେ ଥରହର । ସେ ଆଉ ଆଗେଇବାକୁ ସାହସ କଲା ନାହିଁ । ପାଲଙ୍କି ବାହକଙ୍କୁ କହି ପାଲିଙ୍କି ରଖାଇଲା । ସେଥିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଧାଇଁଲା ଗାଈ ପାଖକୁ । ତାକୁ ଟାଣି ଟାଣି ପଙ୍କରୁ ପଦାକୁ ଘେନି ଆସିଲା । ଗାଈଟି ଏବେ ମୁକ୍ତ । ମନରେ ତାର ଆଶ୍ୱସ୍ତି । ଆନନ୍ଦ । ଗଜଡଟି ଏହା ଦେଖିଲା । ଏଇ ସୁଯୋଗରେ ସେ ଅଭିଶାପ ଫେରାଇ ନେବାକୁ ଗାଈକୁ ଅନୁରୋଧ କଲା । ଗାଈ କହିଲା— "ଥରେ ଅଭିଶାପ ଦେଲେ ତାହା ଅଟଳ ହୋଇଯାଏ । ଫେରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ ।" ଏହାଶୁଣି ଗଜଡ଼ ବିଚରାଟି ବହୁତ ନେହୁରା ହେଲା । ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ ନିବେଦନ କଲା । ଶେଷକୁ ତାର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ବରଟି ଅବସ୍ଥା ଅତି ଶୋଚନୀୟ । ଏହା ଦେଖି ଗାଈଟିର ଦୟା ହେଲା । ସେ କହିଲା—"ସବୁ ଅଭିଶାପ ଅଣଲେଉଟା । ତଥାପି ତାହାର ଲାଘବ ସମ୍ଭବପର । ତୁମେ ଗଧ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତମର ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ତମେ ତମର ମଣିଷ ରୂପ ଫେରି ପାଇବ ।" ଏଇ ଯେଉଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଟିକକ ମିଳିଲା, ତାହାହିଁ ତାହାର ପାଥେୟ । ତାପରେ ବରଟି ପାଲଙ୍କି ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ଯାହା ଘଟିଥିଲା ସେ ସବୁ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ କହିଲା । ଏକଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କର ମନସ୍ତାପ । ଯାହାହେଉ, କନ୍ୟା ଘରେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବିବାହ ପ୍ରଥାରୁ ବରଟି ତା ଅଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ କନ୍ୟାର ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂର ଲଗାଇବାର କଥା । ଏଇ ବିଧି ଯେମିତି ପାଳିତ ହୋଇଛି ବରଟି ଗୋଟିଏ ଗଧରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ ସମସ୍ତେ ହତୋତ୍ସାହ । ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ । ବ୍ୟଥିତ ।

ବିଚଳିତ । କନ୍ୟାର ବାପାମା, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଏପରି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବ୍ୟସ୍ତ । ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ବିବାହ ଦେବାକୁ ସିଧା ମନା କରିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଝିଅଟି କହିଲା--କୌଣସି କାରଣରୁ ଠାକୁର ଯଦି ତାକୁ ଏପରି ସ୍ୱାମୀଟିଏ ଦେଲେ, ସେ ତାକୁ କିପରି ଛାଡ଼ିବ ? ତାର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ଏଥିରୁ ଓହରି ଯିବାକୁ ତାକୁ ବହୁତ ବୁଝାଇଲେ । ସେ ସବୁ ତା ପକ୍ଷରେ ନିରର୍ଥକ । ସେ ତା ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଅଟଳ । ଅବିଚଳିତ । ତାର ଗଧ ସାଥିରେ ବିବାହ ହେଲା । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ, ସେ ସେମାନଙ୍କ ସାଥିରେ ତାର ସ୍ୱାମୀ ଘରକୁ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଗଧକୁ ବିବାହ କରିଥିବାରୁ ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ବି ସମସ୍ତେ ନାକ ଟେକିଲେ । ଅଣ୍ଟାରେ ପୋତି ପକାଇଲେ । ସେ ସବୁ ଅସହ୍ୟ । ବରଦାସ୍ତ ଅସମ୍ଭବ । ଲୋକଙ୍କର ବିଦ୍ରୂପ ଏଡ଼େଇ-ବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସେଠାରେ ରହିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟକୁ ଚାଲିଯିବ ଏହା ସେ ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲା । ବାଟରେ ଯାହା ଦରକାର ହେବ, ସେତକ ଧରି ସେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ସାଥିରେ ତାର ଗଧ । ତାକୁ ସେ ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ ନେଇ ଚାଲିଲା ।

ଯାଉ ଯାଉ ଦିନେ ସେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ବାମ୍ପୀଟିଏ ତାକୁ ଲାଗିଛି । ସେଇ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ଚରିବା ପାଇଁ ସେ ଗଧକୁ ଫିଟେଇଦେଲା । ତାପରେ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ପାଇଁ ସେ ସେଇଠି ବସିପଡ଼ିଲା । ପୋଖରୀକୁ ଲାଗି ରାଜାଙ୍କର ଚାଷ ଜମି । ତାଙ୍କର କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ହଳିଆ ସେ ଜମିରେ ହଳ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଦି'ପହର ଗଡ଼ିଗଲା । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ଖାଇବା କେହି ଆଣିଲେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ

ସେମାନେ ଗରଗର । ବିରକ୍ତ । ଯେତିକ ଯେତିକ ବେଳ ଗଡ଼ି ଯାଉଥାଏ, ସେତିକ ସେତିକ ସେମାନଙ୍କ ରାଗ ବଢ଼ୁଥାଏ । ଶେଷକୁ ସେମାନେ ଶପଥ ନେଲେ, ଅଲସୁଆମି କରି ଡେରିରେ ଯେ ଖାଦ୍ୟ ଆଣିବ, ତାକୁ ସେମାନେ ପିଟିବେ । ତା ପରେ ପରେ ରଜାଙ୍କର ଦାସୀଟିଏ ଆସିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ତାର ଗୋଟିଏ ଟୋକେଇ । ସେଥିରେ ହଳଆଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ । ସାଙ୍ଗରେ ତାର ପିଲାଟିଏ । ସେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ତା ମା ସାଥିରେ ଆସୁଥିଲା । ଏହା ହଳଆମାନେ ଦେଖିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ରାଗ ଉଭେଇଗଲା । ସେମାନେ ଶାନ୍ତ । ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ । ଦାସୀଟି ତରତର ହୋଇ ଟୋକେଇଟି ଆଣିଲା । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରଖିଦେଲା । ତା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ସେ ବାମ୍ଫୀ ପାଖକୁ ଗଲା । ପାଣି ପାଇଁ ମାଠିଆଟିଏ ବାମ୍ଫୀରେ ପକାଇବାକୁ ଯାଉଛି, ସେ ଦେଖିଲା ଯେ, ଗୋଟିଏ ବିବାହ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଆସୁଛି । ସେଥିରେ ସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣ ହେଉଥାଏ । ସୁନ୍ଦର ବାଜା ବାଜୁଥାଏ । ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋମୁଗ୍ଧକର । ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ । ଦାସୀଟିର ମନ ସେଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇଗଲା । ତା ଛଡ଼ା ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ସାଜସଜ୍ଜା ବି ଅତି ଚମତ୍କାର । ସେ ଶୋଭାଯାତ୍ରାକୁ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ତନ୍ମୟ । ସେଠାରୁ ତାର ଆଖି ଆଉ ଫେରାଇ ଆଣିପାରିଲା ନାହିଁ । ଏଣେ ଶୋଷିଲା ଓ ଭୋକିଲା ହଳଆମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରି ରଖିବାକୁ ସେ ଖିଆଲ ନ ଥାଏ । କେଣୁ ଆଖି ତାର ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଉପରେ ରଖିଲା । ଏଣେ ସେ କୂଅ ବଉଡ଼ିକୁ ମାଠିଆରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଭୁଲ୍‌ରେ ମାଠିଆ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତା ପୁଅ ବେକରେ ବଉଡ଼ି ବାନ୍ଧିଦେଲା । ତାକୁ ବାମ୍ଫୀ ଭିତରକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଖସାଇଲା । ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଉପରକୁ ଟାଣି

ଆଣିଲା, ସେ ଦେଖିଲା ମାଠିଆକୁ ସେ କୂଅରେ ପକାଇ ନାହିଁ । ତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜ ପୁଅକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇ ଦେଇଛି । ଫଳରେ ଫାଶୀ ପାଇ ପୁଅଟି ତାର ମୃତ । ନିଜ ପୁଅର ମୃତ୍ୟୁ ସେ ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ମର୍ମାହତ । ବ୍ୟଥିତ । ବିବ୍ରତ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ । ସେ ତା ପୁଅକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଭିଯୋଗ ହେବ । ସେଥିରୁ ତାର ରକ୍ଷା ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବ । ଏହା ତା ମନକୁ ଆସିଲା । ସେ ଗୁନିଆ । ଭୟରେ ଥରି ଉଠିଲା । ସେଥିରୁ କିପରି ରକ୍ଷା ପାଇବ, ତାହାହିଁ ତାର ଚିନ୍ତା । ବହୁ କଥା ସେ ଭାବିଲା । ଶେଷକୁ ତା ମନକୁ ଉପାୟଟିଏ ଜୁଟିଲା । ସେ ମଲାପିଲାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇଲା । ହଳିଆମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁଲା । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଣିଥିବା ଖାଇବା ଜିନିଷ ସବୁ ତଳେ ବିଞ୍ଚି ଦେଲା । ତାପରେ ତାର ମଲା ପିଲାକୁ ସେ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଧାଇଁଲା । ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଯାଇ ଅଭିଯୋଗ କଲା— ଖାଇବା ଜିନିଷ ନେବାରେ ତାର ଡେରି ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ହଳିଆମାନେ ରାଗରେ ଖାଇବା ଜିନିଷ ସବୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ । ତାକୁ ପିଟିଲେ । ପିଲାକୁ ବି ତାର ପିଟିଲେ । ଫଳରେ ପିଲାଟି ମରିଗଲା । ସେ ଆହୁରି କହିଲା ଯେ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଛଡ଼ା କେହି ନ ଥିଲେ । ସେ ସେଠାରେ ଗଧ ଚରାଉଥିଲା । ଯାହା ଘଟିଯାଇଛି, ସେ ସବୁ ହୁଏତ ଦେଖିଥିବ ।

ଏଇ ଅଭିଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତର । ଏହାହିଁ ରାଜା ଅନୁଭବ କଲେ । ଆଦେଶ ଦେଲେ—"ଯାଅ । ଶୀଘ୍ର ହଳିଆମାନଙ୍କୁ ଧରିଆଣ ।" ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଶୀଘ୍ର ହଳିଆମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ହାଜର କରାଗଲା । "ଘଟଣା କ'ଣ ?"

ତାହାହେଲା ରାଜାଙ୍କର ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ । ସେମାନେ ଯାହା କହିଲେ, ରାଜା ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ 'ସିଙ୍ଗବୋଙ୍ଗା' ଦେବତାଙ୍କ ପାଖରେ ହଲପ କରି ସବୁକଥା କହିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜା ଆଦେଶ ଦେଲେ । ହଳିଆମାନେ ଅତି ଭକ୍ତି ସହକାରେ ସତ୍ୟ କହିବା ପାଇଁ ଶପଥ ନେଲେ । ଠାକୁରଙ୍କ ନାଁ ଧରି ଯାହା ସବୁ ଘଟିଥିଲା ସେ ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି କହିଲେ । ତା ଛଡ଼ା ସେମାନେ କହିଲେ ଯେ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ଭ୍ରମ୍‌ବଶତଃ ତା ପିଲା ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି କୂଅକୁ ପକାଇବା ଫଳରେ ପିଲାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ଯାହା କୁହା ହେଉଛି, ତାହା ଅସତ୍ୟ । ଏକଥା ଶୁଣି ସାରିଲା ପରେ ରାଜା ପଚାରିଲେ—"ତୁମେ ଯାହା କହୁଛ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ତମର ସାକ୍ଷୀ କିଏ ଅଛନ୍ତି କି ?" ସେମାନେ କହିଲେ— "ସେଠାରେ ଆମ ଗାଁର କେହି ଲୋକ ନ ଥିଲେ । ବାମ୍ପୀ ମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ବସି ତା ଗାଧକୁ ଚରାଉଥିଲା । ହୁଏତ, ସେ ଏସବୁ ଘଟଣା ଦେଖିଥିବ ।"

ଦୁଇଜଣ ସିପାହୀଙ୍କୁ ରାଜା ପଠାଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇ ରାଜା କହିଲେ—"ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ । ବାମ୍ପୀ ମୂଳରେ ଗଧ ଚରାଉଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଡାକିଆଣ । ହୁସିଆର । ତାପ୍ରତି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର କରିବ ନାହିଁ । ସେ ଜଣେ ଭଦ୍ର ମହିଳା । ସେଇଭଳି ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବ ।" ସିପାହୀମାନେ ଗଲେ । ଅପରିଚିତା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ଜଣାଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ରାଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ତୁରନ୍ତ ହାଜର ହେବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଶୀଘ୍ର ବାହାରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଥିଲା । ଅପରିଚିତା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କଲା ନାହିଁ । ବରଂ

ଆସିବା ପାଇଁ ଗଧ ଆଣିବାକୁ ବାହାରିଲା । "ତୁମେ କେବଳ ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସ । ଗଧଟି ଏଇଠି ଚରୁଥାଉ । ତାର କେହି କିଛି କ୍ଷତି କରିବେ ନାହିଁ ।" ଏହା ଥିଲା ସିପାହୀମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ । ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ସେମାନଙ୍କ କଥା ଗ୍ରହଣ କଲା ନାହିଁ । ବରଂ କହିଲା—"ମୁଁ ସୁଆଡ଼େ ଯିବି, ଗଧକୁ ନେଇ କରି ଯିବି ।" ତା ପରେ ସେ ଗଧକୁ ଧରି ରାଜାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିଲା । ରାଜା ତାକୁ ଦେଖିଲେ । କ'ଣ ସେ ଦେଖିଥିଲା, ସେସବୁ କହିବାପାଇଁ ରାଜା ତାକୁ ଜଣେଇଦେଲେ । ତାପରେ କହିଲେ— ମିଲର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଦାସୀ ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଛି, ଅଥଚ ତାଙ୍କ ହଳିଆମାନେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଛନ୍ତି । ତମେ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ଦେଖିଛ । ଏଥିରେ ଉଭୟ ଏକମତ । ତେଣୁ ଯାହା ଦେଖିଛ, ତାହା ତୁମକୁ କହିବାକୁ ହେବ ।" ଗଜ୍ଜଡ଼ଟିର ସ୍ତ୍ରୀ ଭଦ୍ର । ନମ୍ର । ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା— "ମୁଁ ଗଧକୁ ଧରି ହଲପ କରି ସବୁ କଥା କହିବି । ଏହା ଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥିବ, ଗଧଟି ମୋର ମଣିଷ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ଯଦି ମିଛ କହେ, ଗଧଟି ଯେମିତି ଅଛି ସେମିତି ରହିବ ।" ରାଜା କହିଲେ—"ତୁମେ ଯାହା କହିବ, ସେଇ ଅନୁସାରେ ମକଦ୍ଦମା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବ ।" ତାପରେ ଗଜ୍ଜଡ଼ୁଣୀଟି ଯାହା ଦେଖିଥିଲା, ସେ ସବୁ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଦ୍'ପହର ଖାଇବା ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କପର ହଳିଆମାନେ ରାଗିଲେ । ଆଉ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ଦାସୀଟି କପର ବାମ୍ପୀ ପାଖକୁ ଗଲା । ଭୁଲ୍‌ବଶତଃ କପର ସେ ତା ପୁଅ ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ତାକୁ ମାରି ପକେଇଲା । ଆଉ କପର ସେ ନେଇଁଥିବା ଖାଦ୍ୟ ସବୁ ବାଣ୍ଟି ପକାଇ ପଳାଇ ଆସିଲା । ତା ସେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି

କହିଲା । ତାପରେ ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା—"ମୁଁ ଯଦି ମିଛ କହିଥିବି ଗୁରୁଦେଓ ମତେ ଦଣ୍ଡ ଦେବେ । ମୁଁ ଯଦି ସତ କହିଥିବି, ଏ ଗଧ ମଣିଷ ହୋଇଯିବ ।" ଏତକ କହି ସେ ତାର ହାତ ଗଧ ପିଠିରେ ରଖିଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଧଟି ମଣିଷର ରୂପ ନେଲା ।

ରଜାଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା କଠିନ ପରୀକ୍ଷା । ରଜା ଦାସୀଟିକୁ ପଚାରିଲେ—"ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗରେ ହଳଆ-ମାନଙ୍କୁ ହଲଚଲାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ତୋର ସ୍ଥାନ ଚକ୍ରାନ୍ତ ।" ଦାସୀଟିର ଉତ୍ତର ଦେବାର କିଛି ନ ଥିଲା । ପଦୁଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ତା ପାଟିରୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ମୃତ ପିଲାଟିକୁ ଧରି ସେ ସେଠୁ ଚାଲିଗଲା ।

ଗଜଡ଼ ତାର ପୂର୍ବ ରୂପ ଫେରି ପାଇଲା । ସେ ଓ ତାର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଘର ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଆଉ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧୀ ପାଖରେ ଗଜଡ଼ଟି କାମ କଲା । ସେମାନେ କିଛି ପଇସା ରଖିଲେ । ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ସେମାନେ ଜମି କିଣି ସୁବିଧାରେ ଓ ଆରାମରେ ରହିଲେ । ସେଇଦିନୁ ଗଉଡ଼ମାନେ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଛନ୍ତି ।

———

ଝାଡଗ୍ରେଇ ସ୍ତ୍ରୀ

ଏକଦା ଗାଁରେ ସଭା ହେଉଥାଏ । ଜଣେ ଲୋକ ଜାମା ଜୋଡ଼ ହୋଇ ସଭାକୁ ବାହାରିଲା । ଘର ପଛପଟେ ତାର ଝାଡଗଡ଼ା । ତ୍ରେଇ ବାଟେ ସେ ଯାଉଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ ତା'ର

ସୃଜବଣୀ ଟୋକେଇଏ ଗୋବର ଆଣି ଖତ ଗଦାରେ ପକେଇ-ଦେଲ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ କିଛି ଗୋବର ଛିଟିକି ଆସି ତା ଲୁଗାରେ ପଡ଼ିଗଲ । ଫଳରେ ଲୁଗାପଟା ତାର ଅସନା ଓ ମଇଳା ହୋଇ ଗଲ । ସେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ସଭାକୁ ଗଲେ, ଲୋକେ ଦେଖି ହସି ନାକ ଟେକିବେ । ଲୁଗା ବଦଳାଇବା ଛଡ଼ା ତାର ଆଉ ବାଟ ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ସେ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲ । ଘରେ ମଇଳା ଲୁଗା ବାହାର କଲ । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ରଖିଲ । ତା ମୁହଁରେ କିଛି ପତ୍ର ରଖି ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲ । ସେ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୁଏ, ସେ ଘର ସୃଲରେ ତାକୁ ଝୁଲାଇ ଦେଲ ।

ଏହା ଭିତରେ ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ସୃଲଗଲ । ସେଦିନ ହଠାତ୍ ତା ସ୍ତ୍ରୀର ନଜର ସେ ପାତ୍ର ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲ । ସେଥିରେ କ'ଣ ଅଛି, ଜାଣିବାକୁ ସେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ । ବାରମ୍ବାର ସେ ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ୱାମୀକୁ ପଚ୍ଚରିଲ । ସ୍ୱାମୀ ତାର ନିରବ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ହୁଁ କି ଚୁଁ ହେଲ ନାହିଁ । ଏହା ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀର ଉତ୍କଣ୍ଠା ଅଧିକ ହେଲ । ସେ ସ୍ୱାମୀକୁ ତାର ବସାଇ ଉଠାଇ ଦେଲନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ତାର ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ—ଏ ହାଣ୍ଡିରେ କ'ଣ ଅଛି ? ବାରମ୍ବାର ସ୍ତ୍ରୀଟି ବିରକ୍ତ କରିବାରୁ ଲୋକଟି କହିଲ—"ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ କୌଣସି ଗୁପ୍ତ କଥା ପେଟରେ ରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୋର ଭୟ ତମକୁ କହିଦେଲେ, ତୁମେ ପଦାରେ କଥାଟା ପକାଇ ଦେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ତମକୁ କହୁ ନାହିଁ ।" ସ୍ତ୍ରୀ ତାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲ । ସେ କହିଲ—"ଏ କଥା ମୁଁ କାହାକୁ କେବେ ହେଲେ କହିବି ନାହିଁ । ମୋ ସ୍ୱାମୀର ଗୁପ୍ତ କଥା ମୋ ନିଜର ଗୁପ୍ତ କଥା । ଏ ବିଷୟ ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣି ନାହିଁ ।" ସ୍ୱାମୀଟି କହିଲ—"ଦେଖ ତୁମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲ ବୋଲି ମୁଁ କହୁଛି ।

ଏକଥା ଅତି ଗୋପନୀୟ । ମୁଁ ଜଣକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି । କଥାଟା ଜଣା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ତା ମୁଣ୍ଡକୁ ଏ ହାଣ୍ଡିରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଛି । ଖବରଦାର ! ଏକଥା ପ୍ରକାଶ କଲେ, ମୋ ଜୀବନ ବରବାଦ ହୋଇଯିବ ।"

କିଛିଦିନ ସୁଖରେ ଚାଲିଗଲା । ହଠାତ୍ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଲାଗିଗଲା । କଥାଟା ଅତି ଉଗ୍ର ହେବାରୁ ସ୍ୱାମୀଟି ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପିଟିଲା । ଏଥିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁବ୍ଧ । ପ୍ରତିହିଂସା ନେବା ପାଇଁ ସେ ବ୍ୟଗ୍ର । ସେ ଘରୁ ପଦାକୁ ଆସିଲା । ଗାଁ ମୁଖିଆ ପାଖରେ ହାଜର ହୋଇ କହିଲା—"ସ୍ୱାମୀ ମୋର ମଣିଷ ମାରିଛି । ଯାହାକୁ ମାରିଛି, ତାର ମୁଣ୍ଡ ଆଣି ଘରେ ଗୋଟେ ହାଣ୍ଡିରେ ସାଇତିଛି ।" ଏକଥା ଶୁଣି ଗାଁ ସାରା ଲୋକ ଚକିତ ହୋଇଗଲେ । ଘଟଣା ଅତି ସାଂଘାତିକ । ନରହତ୍ୟା କାରୀକୁ ଗାଁରେ ରଖିବା ଅନୁଚିତ । ଏହା ହେଲା ସର୍ବସମ୍ମତ ମତ । ଗାଁର ମୁଖିଆ ସହ ଗାଁବାଲା ଥାନାକୁ ଗଲେ । ପୋଲିସ ଆଗରେ ସମସ୍ତ କଥା ବୟାନ କଲେ । ପୋଲିସ ଦାରୋଗା ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ । ଲୋକଟିକୁ ଗିରଫ କରି ରଖିଲେ । ତାପରେ ଚୁଲିରୁ ହାଣ୍ଡିଟି ଆଣି ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ, ସେଥିରେ ଗୋବର ଛିଟା ଲାଗିଥିବା ଲୁଗାଟିଏ ଅଛି । ସମସ୍ତେ ତାହା ଦେଖି ଅବାକ୍ । ଦାରୋଗା ରାଗିକରି ନିଆଁ । ମିଥ୍ୟା ଖବର ଦେଇଥିବାରୁ ଗାଁର ମୁଖିଆକୁ ଜୋରିମାନା କଲେ । ତାପରେ ଲୋକଟିକୁ ମୁକ୍ତ କରି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଲୋକଟିର ଏବେ ଗାଁରେ ସମ୍ମାନ ବଢିଗଲା । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିଲା—"ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି, ଶୁଣ । କେବେ ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ

ଲୋକଙ୍କୁ ଗୁପ୍ତ କଥା କହିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସାଥିରେ କଥା ହେଲା ବେଳେ ସାବଧାନ ରହିବ । ସେମାନେ ଗୁପ୍ତ କଥା ପେଟରେ ରଖି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଦାଣ୍ଡରେ ପକାଇଦେବେ । ତମକୁ ଜଣେ ନା ଜଣେ ଅଯଥାରେ ଦୋଷୀ ବନେଇ ଦେବେ ।”

ସେଇଥିପାଇଁ ଆମେ ଶିକ୍ଷା ପାଇଛୁ ଯେ କୌଣସି କଥା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଲେ, ତା ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ।



ଗୂଢ଼ାର୍ଥ କଥା କହୁଥିବା ବର

ଏକଦା ଦୁଇଟି ଭାଇ ଥିଲେ । ଭଗବାଇ ବଡ଼ । କୋଷ ସାନ । ଭଗବାଇ ବିବାହିତ । ସାନ ବାଡ଼ୁଅ । ସାନର ବୟସ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ବଡ଼ଭାଇ ବିବାହ କରୁ ନାହିଁ । ଲୋକେ ଅପବାଦ ଦେବେ । ଏଇଟା ଭଗବାଇ ସ୍ତ୍ରୀର ଭୟ । ତେଣୁ ସେ ଦିନେ ଭଗବାଇକୁ ପଚାରିଲା—“କୋଷ ପାଇଁ କନ୍ୟା କେବେ ଦେଖିବ ?” କିନ୍ତୁ ଭଗବାଇ କହିଲା—ଏଥିରେ ତାର କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ସେ ତା ନିଜ ପାଇଁ କନ୍ୟା ଖୋଜୁ । ଏହାଶୁଣି ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ସେ ପ୍ରତିବାଦ କଲା । ସେ କହିଲା—“କୋଷର ନିଜର ପଇସା ନାହିଁ । ତେଣୁ କନ୍ୟା ଖୋଜି ବାହା ହେବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ତମେ ତାର ବଡ଼ ଭାଇ । ତମକୁ ତାର ବିବାହ କରେଇବାକୁ ହେବ ।” ଭଗବାଇ

ତା ସ୍ତ୍ରୀ କଥାକୁ କାନ ଦେଲା ନାହିଁ । ସେ ତାର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଅଟଳ । ଏମିତିକି ତାଙ୍କ ଘର ସଂପତ୍ତିରୁ କୋରକୁ ଭାଗ ଦେବାକୁ ସେ ନାରାଜ ।

ଭଗବାଇ ନିଷ୍ଠୁର । ସ୍ୱାର୍ଥପର । ଏକଥା ସ୍ତ୍ରୀଟି ତାର ଦେଖିଲା । ଦିଅର ପ୍ରତି ତାର ଦରଦ ବହୁତ । କ'ଣ କରିବ, ସେଇଟା ତାର ଚିନ୍ତା । ଦିନେ ସେ କୋର ମୁଣ୍ଡରୁ ଉକୁଣୀ ବାଛୁଥିଲା । କୋର କଥା ଭାବି ଭାବି ତାକୁ କାନ୍ଦ ମାଡ଼ିଲା । ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । କୋହକୁ ସେ ଚାପି ରଖିଲା ସିନା, ଆଖିର ଲୁହକୁ ଅଟକାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଟପ ଟପ ହୋଇ ଲୁହ ତାର କୋରର ପିଠିରେ ପଡ଼ିଲା । କୋର ବୁଲିପଡ଼ି ଦେଖିଲା ଯେ ତା ଭାଉଜ ଆଖିରେ ଲୁହ । ସେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲା । କାହିଁକି ସେ କାନ୍ଦୁଛି ? ଏହା ଥିଲା ତାର ପ୍ରଶ୍ନ । ଭାଉଜ କହିଲା— "ସେ କଥା ଶୁଣିଲେ, ତମ ମନରେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ସେ କଥା ତମକୁ କହି ପାରିବ ନାହିଁ ।" କୋର କିନ୍ତୁ ନଛୋଡ଼ ବନ୍ଧା । ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ଜାଣିବାକୁ ତାର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା, ସେଥିପାଇଁ ଭାଉଜକୁ ସେ ବାଧ୍ୟ କଲା । ଶେଷକୁ ଭାଉଜ କହିଲା—"ତମ ଭାଇଙ୍କ ଇଚ୍ଛା, ତମେ ତମର ଜୀବିକା ଯୋଗାଡ଼ କରିବ । ତାଙ୍କ ଠାରୁ କିଛି ଆଶା କରିବ ନାହିଁ ।" ଏଇ କଥା କୋର ପ୍ରତି ଅତି ନିଷ୍ଠୁର । ମର୍ମନ୍ତୁଦ । କୋର ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ତା ଭାଉଜ କୋଳରେ ଢ଼ୁଲି ପଡ଼ି ଖୁବ୍ କାନ୍ଦିଲା । ଭାଉଜ ବି ତା ସହିତ କାନ୍ଦିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଉଭୟେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ । ତାପରେ କୋର ଗଲା । ତା ନିଜର ଲୁଗାପଟା, ବଂଶୀ, ଧନୁଶର ଆଉ ଯାହା କିଛି ଥିଲା, ସେସବୁ ଧରିଲା । ଭାଉଜଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ବାହାରିଲା । ଭାଉଜ ତାକୁ

ମନା କଲ ନାହିଁ । ବରଂ ବାଟରେ ଖାଇବା ପାଇଁ କିଛି ମୁଡ଼ି ତାକୁ ଦେଲ । ଗଲବେଳେ କୋଷ ଘଉଜକୁ କହିଲ—"ଏଠି ରହିଲେ ତ ମୁଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ପାଇବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଘର ଛାଡ଼ି ମୋତେ ଯିବାକୁ ହେଉଛି । ମୁଁ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବ । ଯାହା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିବ, ତା ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ।"

କୋଷର ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଯୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା ହେଲ, ସେ ଗ୍ଲଲ । ବେଶୀ ବାଟ ଯାଇନାହିଁ, ବାଟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ାକୁ ଭେଟିଲ । ସେମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଏକାଠି ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲେ । କିଛି ବାଟ ସେମାନେ ଗଲେ । କାହାର ପାଟିରୁ ପଦେ କଥା ବାହାରୁ ନ ଥାଏ । ନିରବ ଯାତ୍ରାରେ ପଥଶ୍ରମ ବାଧେ । କୋଷ ବୁଢ଼ାକୁ କହିଲ—"ଦୁଇଜଣଯାକ ଆମେ ଚ୍ଳିଥାଉ । ଏଥର ଜଣେ ଜଣକୁ ବୋହି ନେଲେ ପଥଶ୍ରମ ବାଧିବ ନାହିଁ । ସୁବିଧାରେ ଯାଇ ହେବ । ଯାତ୍ରା ବି ଆରାମ-ଦାୟକ ହେବ ।" ବୁଢ଼ା ଏ କଥା ଶୁଣି ଭାବିଲ—ଏ ତ ଅସାଧାରଣ କଥା । ଜଣକୁ ଜଣେ ବୋହିଲେ ବାଧିବ । ଆରାମ ଦାୟକ କପରି ହେବ ? ସେ ଏ କଥାରେ ରାଜି ହେଲ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବାଟରେ ଯାଉଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ, ଅତି ଉତ୍ତମ ଜାଗାଟିଏ । ସେମାନେ ସେଠାରେ ବିଶ୍ରାମ କଲେ । ଯେ ଯାହା ଖାଦ୍ୟ ଆଣିଥିଲେ, ଖାଇଲେ । ତାପରେ ବୁଢ଼ାଟି ପୋଖରୀର ପାହାଚରେ ବସିଲ । କୋଷ ଗଲ । ପୋଖରୀ କୂଳ ଅନାବନା ଗଛରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଗାଟିରେ ବିଶ୍ରାମ କଲ । ଏତିକିବେଳେ କୋଷ ପଚ୍ଚରିଲ ଯେ ଏ ପୋଖରୀଟି କିଏ କରିଛି । ଏହା ତାକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ପୋଖରୀର ମାଲିକକୁ ଜାଣେ । ସେଥିପାଇଁ ତାର ନାମ କହିଲ,

କୋର କହିଲା—"ଲୋକଟି ପୋଖରୀ କଲା ଅଥଚ ପୋଖରୀ ମଝିରେ ଖୁଣ୍ଟିଟିଏ ବି ପୋତିଲା ନାହିଁ ।" ବୁଢ଼ାଟି ଦେଖିଲା—ପୋଖରୀ ମଝିରେ ଖୁଣ୍ଟିଟିଏ ଅଛି । ସେ ତ କୋର ତାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଅଥଚ ଖୁଣ୍ଟା ନାହିଁ ବୋଲି କୋର କହୁଛି । କ'ଣ ବା ସେ ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବ, ବୁଢ଼ା ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ସେ ଏକ ପାଗଳ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ଚୁପ୍ ରହିଲେ, ବାଟଟି କଟିଯିବ । ତା ସାଥୀରେ ଯୁକ୍ତି କରି ଲାଭ ନାହିଁ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଉଭୟେ ପୋଖରୀ କୂଳ ଛାଡ଼ି ଆଗକୁ ଗଲେ । ବାଟରେ ପଞ୍ଚେ ମାଈ ମଇଁଷିକୁ କୋର ଦେଖିଲା । ସେ ବୁଢ଼ାକୁ ଦେଖି ପଚାରିଲା—"ଏତେ ମାଈ ମଇଁଷି ଏଠି ଅଛନ୍ତି ଅଥଚ କାହାର ଶିଙ୍ଗଟିଏ ନାହିଁ ?" ବୁଢ଼ା ସବୁ ମଇଁଷିଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା । ସମସ୍ତଙ୍କର ସିଙ୍ଘ ଅଛି । କୋର କ'ଣ କହୁଛି, ସେ ବୁଝି-ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି କହିଲା, "ମୁଁ ଦେଖୁଛି, ସମସ୍ତଙ୍କର ଶିଙ୍ଘ ଅଛି । ତମକୁ କପରି ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ ।" କୋର ଦେଖି ଦେଲା—"ତୁମେ ଠିକ୍ କହୁନାହଁ । କାହାର ଶିଂଘ ନାହିଁ ।" ଏହାଶୁଣି ବୁଢ଼ା ରଗିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ଚରବରରେ ଆଗେଇଗଲା । ଏହା ଭିତରେ ସେମାନେ ଗୋରୁ ପଲ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ । ଅଧିକାଂଶ ଗାଈଙ୍କ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ଝୁଲୁଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖି କୋର କହିଲା—"ଏତେ ଗୋରୁ, କାହାର ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ନାହିଁ । ଏସବୁ କାହାର ? ଏତକ କାମ ସେ କଲା ନାହିଁ ?" ବୁଢ଼ା କୋରକୁ କହିଲା—"ଭଲ କରି ନଜର ପକାଅ । ଅଧିକାଂଶ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ଝୁଲୁଛି । ତୁମେ କ'ଣ ଏହା ଦେଖି ପାରୁନ ?" କୋର

କହିଲା—"ତୁମେ ଠିକ୍ କରି ଦେଖି ପାରୁ ନାହଁ, ସେଥିପାଇଁ ଏପରି କହୁଚ ।" ଏକଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ାର ରାଗ ବଢ଼ିଗଲା । କିନ୍ତୁ କଳ କରି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଏହାହିଁ ବୁଢ଼ା ଭାବିଲା । ତେଣୁ ଚୁପଚାପରେ ସେ ଚାଲିଥାଏ ।

ସେତେବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିଗଲାଣି । ଏହା ଭିତରେ ସେମାନେ ବୁଢ଼ାର ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ବୁଢ଼ା ସେ କଥା ଯୋଗୀକୁ କହିଲା । ରାତିଟା ତାକୁ କେଉଁଠି କଟାଇବାକୁ ହେବ, ସେଇଟା ଯୋଗୀର ଚିନ୍ତା । ସେଥିପାଇଁ ବୁଢ଼ା ଘରେ ରାତିଟି କଟାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗୀ ଅନୁମତି ମାଗିଲା ।

ବୁଢ଼ା ଯୁବକ କଥାରେ ସମ୍ମତ । ଉଭୟେ ବୁଢ଼ା ଘରକୁ ଗଲେ । ସେଠି ଗୁହାଳରେ ଖଟିଆଟିଏ ପଡ଼ିଥିଲା । ଉଭୟେ ସେଥିରେ ବସିଲେ । ଘରର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ପାଣି ଦେଲେ । ସେମାନେ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇଧାଇ ଆସିଲେ । ଯୋଗୀ ଘରର ପ୍ରଧାନ ଖୁଣ୍ଟକୁ ଆଉଜି ବସିଲା । କିଛି ବେଳ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଯୋଗୀ ପଚାରିଲା—"ବାପା, ତୁମେ ଏ ଗୁହାଳ କଲ । ଅଥଚ ଏଥିରେ ମଜବୁତ ଭୂଲଆ ଖୁଣ୍ଟଟି ବସାଇଲ ନାହିଁ ।" ବୁଢ଼ା ଦେଖିଲା, ଭୂଲଆ ଖୁଣ୍ଟାକୁ ଯୋଗୀ ଆଉଜି ବସିଛି ଅଥଚ ଖୁଣ୍ଟ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛି । ଏହା ଦେଖି ବୁଢ଼ାଟି କ୍ରୋଧାନ୍ଧ ହେଲା । ରାଗରେ ଜମ ଜମ । କିନ୍ତୁ ଯୋଗୀ ତାର ଅତିଥି । ସେଥିପାଇଁ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଯୋଗୀର ରାତରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ଚାଉଳ ପକାଇବାକୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲା ।

ବୁଢ଼ାର ଘରେ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଝିଅ । ଅତିଥି କିଏ ବୋଲି ସେମାନେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ବୁଢ଼ା କହିଲା—"ମୁଁ ତାର

ପରିଚୟ ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅତି ବୋକା ଆଉ ହୁଣ୍ଡା । ରାତିରେ ସେ ଏଠି ରହିବ । ତା ପାଇଁ ଗୁଡ଼ିକ ବଟା ପକାଅ ।”

ଝିଅ ପଚାରିଲା—“ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ—ଲୋକଟି ବେଶ୍ ଭଦ୍ର । ବିବେକୀ । କଥା ମଧ୍ୟ ତାର ଭଦ୍ରୋଚିତ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ବୋକା ଆଉ ହୁଣ୍ଡା କାହିଁକି କହୁଚ ?”

ବୁଢ଼ା କହିଲା—“ତା କଥା ମୋତେ ଶୁ ଆଉ କହନା । ବାଟରେ ଆମେ ସାଥୀ ହୋଇ କିଛି ବାଟ ଆସିଲୁ । ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା—ଏଇମିତି ଯିବା ଅପେକ୍ଷା ଜଣେ ଅନ୍ୟଜଣକୁ ବୋହି ନେଲେ ପଥ କଟିଯିବ, ଯାହା ଆରାମଦାୟକ ହେବ । ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ରହିବ ନାହିଁ । ଏପରି ଅଜବ କଥା ଶୁଣି ଜଣେ ରାଗିବ ସିନା, ରାଜି କ’ଣ ହେବ ?

ଝିଅଟି କହିଲା—“ବାପା ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ଆସୁଥିଲାବେଳେ କ’ଣ ଗପସପ ହେଉ ନ ଥିଲ ?”

ବୁଢ଼ା କହିଲା—“ନା, ଆମେ ଚୁପ୍ ଚାପ ହୋଇ ଚାଲି ଥିଲୁ ।

ଝିଅ ଉତ୍ତର ଦେଲା—“ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝିପାରିଲ ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଥିଲେ ଯେ ଏପରି ଚୁପ୍ ଚାପ ହୋଇ ଯିବାଟା କଷ୍ଟର କଥା । ତେଣୁ ଜଣେ କିଛି ବାଟ କଥା କହିବ । ତାପରେ ଆଉ ଜଣେ ଗପ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଗପରେ ବାଟ ଚାଲି ଜଣା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବୋହିବା ଅର୍ଥ କଥା କହି ଅନ୍ୟକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା । ତୁମେ ସେକଥା ଧରି ପାରିଲ ନାହିଁ ।”

କଥାଟା ବୁଢ଼ା ମନକୁ ପାଇଲା । ବୁଢ଼ା ପୁଣି କହିଲା—“ସେ କ’ଣ ଗୋଟିଏ କଥା । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣ । ଆମେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତା ମଝିରେ ଗୋଟିଏ

ଖୁଣ୍ଟି ଥିଲା । ତାକୁ ସେ ଦେଖି ବ କହିଲା—"ଏ ପୋଖରୀ ଯେ କଲା ସେ ଖୁଣ୍ଟିଟିଏ ପୋତିଲା ନାହିଁ ।" ଏ ଅଜବ କଥା ଶୁଣି ମୋର କ୍ରୋଧ ହେଲା ।

ଝିଅ ପଚାରିଲା—"ବାପା ପୋଖରୀଟି ଯିଏ ଦେଖିଲ, ତା ବନ୍ଧରେ କ'ଣ ଗଛ ଲଗା ହୋଇଛି ।"

ବୁଢ଼ା କହିଲା—"ନାଇଁଲେ ଝିଅ । ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଗଛ ନାହିଁ । କୂଳରେ ଖାଲି ଅନା ବନା ଘାସ । ସେଇଠି ସେ ବସିଥିଲା ।"

ଝିଅ କହିଲା—"ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝି ପାରିଲ ନାହିଁ । ପୋଖରୀ କର ଯଦି ବନ୍ଧରେ ଗଛ ନ ଲଗାଯାଏ, ସେ ପୋଖରୀ ମୂଲ୍ୟହୀନ । ସେସବୁ ଗଛକୁ ସେ ଖୁଣ୍ଟ ବୋଲି କହିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ତ୍ରୁଟି କେଉଁଠି ରହିଲା ।"

ବୁଢ଼ାର ମନକୁ ଏ କଥା ପାଇଲା । ବୁଢ଼ା ପୁଣି କହିଲା—"ବାଟରେ ମାଈ ମଇଁଷି ପଲ ଓ ଗାଈ ପଲ ଦେଖିଲୁ । ସବୁ ମଇଁଷିର ଶିଂଘ ଥିଲା । ଅଧିକାଂଶ ଗାଈ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି । ସେସବୁ ଦେଖିବ ତ ସେ କହିଲା—ମଇଁଷିଙ୍କର ଶିଂଘ ନାହିଁ କ ଗାଈ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ନାହିଁ । ଯେତେ ମୁଁ କହିଲି, ସେ ବୁଝିଲା ନାହିଁ ।"

ଝିଅ କହିଲା—"ବାପା ମଇଁଷି ପଲରେ ମଇଁଷି ପୋଡ଼ୁଅ ଆଉ ଗାଈ ଗୋଠରେ ଷଣ୍ଢ ଥିଲେ କ ?"

ବୁଢ଼ା ନାହିଁ କଲା ।

ଝିଅଟି କହିଲା— ସେସବୁ ନ ଥିବାରୁ ସେ କହିଲେ— ମଇଁଷିଙ୍କର ଶିଂଘ ନାହିଁ କ ଗାଈଙ୍କର ଘଣ୍ଟି ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ମନକୁ

ଏକଥା ବି ପାଇଲା । ସେ ଶେଷକୁ କହିଲା—"ଘରେ ଆସି ସେ ଭୁଳଆ ଖୁଣ୍ଟକୁ ଆଉଜି ବସିଛି ଅଥଚ କହୁଛି ଯେ ମଜବୁତ ଭୁଳଆ ଖୁଣ୍ଟ ଆମର ନାହିଁ । ଏ କ'ଣ ଅଜବ କଥା ନୁହଁ ।" ଝିଅ କହିଲା—"ତୁମେ ବାପା ତାଙ୍କୁ ବୁଝି ପାରିଲ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, ଭୁଳଆ ଖୁଣ୍ଟି ବସାଇଲ ଯେ ଠେସ ଦେଲ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ମଜବୁତ ନୁହଁ ।"

ବୁଢ଼ା ଭାବିଲା ଯେ ଯୁବକଟି ଉଚିତ କଥା କହୁଛି । ବୁଝିବାରେ ତାର ଭୁଲ ହୋଇଛି ।

ବୁଢ଼ା ଦେଖିଲା ଯୁବକଟି କଥା ଯଥାର୍ଥ । ଝିଅ ତାକୁ ଠିକ୍ ବୁଝି ପାରୁଛି । ସେ ତାକୁ ଯେ ବୋକା ଓ ହୁଣ୍ଡା ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା, ତାହା ଭ୍ରମ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଝିଅ କହୁଛି ସେ ବିବେକୀ । ଭଦ୍ର । ଝିଅ ତାକୁ ଠିକ୍ ଚିହ୍ନିଛି ।

ବୁଢ଼ା ଭାବିଲା—ଯୁବକଟିକୁ ଝିଅର ପସନ୍ଦ । ତେଣୁ ସେ ପଚାରିଲା—"ତୁ କଣ ତାକୁ ସ୍ୱାମୀ ଭାବରେ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ?"

ଝିଅଟି କହିଲା—"ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ମତ କ'ଣ ଦେବି ? ସେ ତ ତମେ ଓ ମା'ର ସ୍ଥିର କରିବାର କଥା ।"

ବୁଢ଼ାଟି ତା ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ଗଲା । ସମସ୍ତ କଥା ବୁଢ଼ୀକୁ କହି ପଚାରିଲା—"ଝିଅଟି ପୁଅକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରୁଛି । ସେମାନଙ୍କର ମତର ମେଳ ଅଛି । ମୋ ମତରେ ସେ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର । ତମର ମତ କଣ ?"

ବୁଢ଼ୀ ବୁଢ଼ାକୁ କହିଲା—"ମୋର ମନେହୁଏ ସେମାନେ ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । କଥାଟା ପକାଇ ଦିଅ ।"

ପରଦିନ ସକାଳ । କୋଇଲିକୁ ବୁଢ଼ାଟି କହିଲା—"ବାପରେ, ତୁମର ଆଉ ଆଗକୁ ଯିବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଏଇଠି ରହିଯାଅ । ମୋ ଝିଅ ସାଥୀରେ ତମର ବିବାହ କରିଦେବି ।"

ବୁଢ଼ା କଥାରେ ସେ ରାଜି । ନବବଧୂପାଇଁ ଦିନ ବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । କୋଇଲି ନିଜେ ତା ବାହାଘରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲା ।

ଅଳସୁଆ

ଏକଦା ତିନୋଟି ଭାଇ ଏକାଠି ରହୁଥିଲେ । କୋଉ ସବା ସାନ । ତା ଭଳି ଅଳସୁଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିରଳ । ତା'ର କୌଣସି କାମକୁ ଆଗ୍ରହ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ, ସେ ଖାଇବାକୁ ଆଗ । ବେଶ୍ ଖାଏ । ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାପାଇଁ ଭାଇମାନେ ଅକ୍ଷମ । ଜଣକୁ ବସେଇ ଖୁଆଇବା ଫଳରେ ସେମାନେ ତନ୍ତ୍ର ତଳାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଦୁଇଭାଇଙ୍କର ତା ଉପରେ ଭାରି ରାଗ । ତାକୁ ଗାଳି ଦିଅନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ତାର ଢଙ୍ଗ ବଦଳାଇଲା ନାହିଁ । ଯାହାହେଉ ଏ ଗାଳି ତା' ପ୍ରତି ଅସହ୍ୟ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଦିନେ ଘରଛାଡ଼ି ପଳାଇଲା ।

ଏବେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବଳହୀନ । ଶେଷକୁ ତା'ର ପିନ୍ଧା ଲୁଙ୍ଗିଟିଏ କେବଳ ରହିଲା । ଦେହ ଫୁଙ୍ଗୁଳା । ସେତେବେଳକୁ ଶୀତଋତୁର ମଧ୍ୟଭାଗ । ସଂଧ୍ୟା ପରେ ଦେହ ଶୀତରେ ବରଡ଼ା-ପତ୍ର ଭଳି ଥରେ । ଦିନେ ସେ ଗୋଟିଏ ଗାଁକୁ ଆସିଲା । ସେଠି

ଗାଁ ମଝିରେ ଧୂନି ଲଗିଥାଏ । ଗାଈଜଗା ପିଲାମାନେ ସେହି ଧୂନିରେ ବିଲମୂଷାକୁ ପୋଡ଼ି ଖାଉଥିଲେ । କୋଚ ନିଜକୁ ଉଷୁମ କରିବାପାଇଁ ସେ ଧୂନି ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ଗାଈଜଗା ପିଲାମାନେ ତାକୁ କିଛି ପୋଡ଼ା ମୂଷା ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ଖିଆ ସରିଲା । ଯେଝା ଘରକୁ ସେମାନେ ଶୋଇବାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଏକା କୋଚ ରହିଗଲା । ଧୂନି ପାଖ ଉଷୁମ । ଆରାମଦାୟକ । ସେତ ଅଳସୁଆ । ଭାବିଲା—କାହାକୁ ପୁଣି ଶୋଇବା ପାଇଁ ଜାଗା ମାଗିବ । ସେ ଯେ ଜାଗା ଦେବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ସେଇଠି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଚିନ୍ତା କଲା—ଏଇଟା ଶୀତଦିନ । ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇବା କଥା । ସେଥିପାଇଁ ଲୁଗା ଦରକାର । ତାର ତ ଲୁଗା ନାହିଁ । ଲୁଗା ତ ସୂତାରେ ତିଆରି । ତେଣୁ ଲୁଗା ବଦଳି ସୂତାରେ ସେ ଚଳାଇ ନେବ । ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ଲୁଙ୍ଗିରୁ ସୂତାଟିଏ ବାହାର କଲା । ତାର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ତା ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ବାନ୍ଧିଲା । ଆଉ ଅଂଶଟି କାନରେ ଗୁରେଇ ଦେଲା । ସୂତାଟି ତା ଦେହର ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଲମ୍ବିଗଲା । ତା'ପରେ ସେ ସେଇଠି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।

ରାତିରେ ଧୂନି ନିଆଁ ଲିଭିଗଲା । ଧୂନିର ପାଉଁଶ ତ ବେଶ୍ ଉଷୁମ । ବୁଲା ଗାଁ କୁକୁରଟି ଖାଦ୍ୟ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ବୁଲୁଥିଲା । ଉଷୁମ ପାଉଁଶ ଦେଖି ସେ କୋଚ ପାଖରେ ଶୋଇଗଲା ।

ଧାନ ଅମଳବେଳ । ଗାଁ ମୁଖିଆର ବହୁତ ଜମି ବାଡ଼ିତ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଭୋରରୁ ମୂଲିଆ ଖୋଜି ବାହାରିଲା । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଦେଖିଲା ଯେ ଖାଲି ଦେହରେ ଲୋକଟିଏ ଶୋଇଛି । ପାଖରେ ତାର କୁକୁର । ସେ କୋଚକୁ ଉଠାଇଲା । ତାକୁ

ପଚାରିଲା—"ତୁ କଏ ? ଖାଲି ଦେହରେ କେମିତି ଶୋଉଛୁ ? ତତେ ଥଣ୍ଡା ଲାଗୁନାହିଁ ?" ବୋବା ଉତ୍ତର ଦେଲା—"ନାଁ । ଏଇଟି ମୋ କୁକୁର । ସେ ଥଣ୍ଡା ଖାଏ । ଏପରିକି ଲକ୍ଷେ ଲୋକଙ୍କର ଥଣ୍ଡା ବି ସେ ଖାଇଦେବ । ତେଣୁ ମୋତେ ଶୀତ ଲାଗୁନାହିଁ ।" ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଖିଆଟି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ସେ ଭାବିଲା—ଯେଉଁ କୁକୁର ଏହା କରିପାରୁଛି, ସେ ତ ଉପକାରୀ ଜୀବ । ତାକୁ ରଖିବା ଭଲ । ତାଛଡ଼ା ସେ ତା ଚାଷ ଚାକରଙ୍କ ପାଇଁ ଶୀତଲୁଗା କିଣୁଛି । ଏଥିପାଇଁ ତାର ବହୁତ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ । ତଥାପି ସେମାନେ ଥଣ୍ଡାରେ ସଢ଼ନ୍ତି । ଯଦି ସେ ଏ କୁକୁରଟିକୁ ରଖନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ତା ଘରର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଚାକରବାକର କାହାକୁ ବି ଥଣ୍ଡା ଲାଗନ୍ତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ କୁକୁର ଦାମ୍ କେତେ ରଖିଛ ? ବୋବାକୁ ପଚାରିଲା । ବୋବା କହିଲା—"ତାର ମୂଲ୍ୟ ପଚିଶ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ତାଠାରୁ କମ୍ ହେଲେ ସେ ବିକିବ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଆଉ ମୁଲେଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ । ନେବା ନ ନେବା ତମର ଇଚ୍ଛା ।" କୁକୁରଟିକୁ କିଣିବା ପାଇଁ ମୁଖିଆର ଝୁଙ୍କ । ବୋବାକୁ ତା ଘରକୁ ନେଲା । ଟଙ୍କା ତକ ଗଣି ଦେଲା । ବୋବା ଟିକଏ ବି ଆଉ ଡେରି କଲା ନାହିଁ । ଘରମୁହାଁ ଚାଲିଲା । ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାମାତ୍ରେ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ତାର କଥା—"ମୋପାଇଁ କନ୍ୟା ଖୋଜ । ମୁଁ ବିବାହ କରିବି । ବାହାଘର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ ବହନ କରିବି ।" ଏକଥା ଶୁଣି ଭାଇମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ଭାବିଲେ ସେ ତ ମହା ଅଳସୁଆ । ଭାଗ୍ୟକୁ ତାକୁ କିଛି ପଇସା ମିଳିଯାଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ଘରକୁ ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ତାକୁ ଭାରି ଆଦର । ପୂର୍ବ କଥା ସବୁ ପାଶୋରି ପକାଇଲେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଖୁଣ୍ଟରେ ବାହାଘର ସରିଗଲା । ତିନଭାଇ ଯାକ ଏଣିକି ଏକାଠି ରହିଲେ । ଖୁସିରେ ଓ ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ସଂସାର ଚାଲିଲା । ଏଣେ ମୁଖିଆଟି ତ କୁକୁରକୁ କିଣିଥିଲା । ସେ କୁକୁର ନେଇ କାମିକାମାନଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠେଇଲା । ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲା—"ଏ କୁକୁରଟି ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଶୁ । ଏହା ଅଣ୍ଡା ଖାଏ । ମୋର ଭାଗ୍ୟ ଯେ ମୁଁ ଏହାକୁ ପାଇଛି । ତୁମେ ଏହାକୁ ନିଅ । ଧାନଖଳାର କୁଡ଼ଆ ମୁହଁରେ ବାନ୍ଧିଦେବ । ରାତିରେ ଆଉ ଶୀତ ହେବ ନାହିଁ ।" ମୁଖିଆର କଥା ଚାକରମାନେ ମାନିଲେ । କୁକୁରଟି ନେଇ କୁଡ଼ଆ ମୁହଁରେ ବାନ୍ଧିଦେଲେ ।

ସକାଳ ହେଲା । କୁକୁର ଯେଉଁଠି ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା, ସେଠି ତ ବେଙ୍ଗଳା ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ କୁକୁରକୁ ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ନେଇଗଲେ । ରାତିଯାକ ଚାକରମାନେ ଶୀତରେ ଥରୁ ଥରୁ । ଅନିଦ୍ରା । ତେଣୁ ଜଲଦି ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଏତିକିବେଳେ ମାଲିକ ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କୁକୁର କ'ଣ କରୁଛି, ସେ ପଚାରିଲା, ଚାକରମାନେ କହିଲେ—"କୁକୁର ଜମା ଅଣ୍ଡା ଖାଇଲା ନାହିଁ, ରାତିଯାକ ସେମାନେ ଶୀତରେ ଥରିଲେ ।" ମାଲିକ ଏ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କଲାନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କୁକୁରଟିକୁ ନିଜେ ନେଇ ଘର ପାଖରେ ବାନ୍ଧିଲା । ରାତିରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେ ମିଥ୍ୟା ଆଉ ପ୍ରତାରଣାର ଶିକାର । ଆଉ ତାର ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦୁଃଖିତ । ତା'ର ରାଗ ତାତିଗଲା । ସେ ଗୋଟାଏ ଠେଙ୍ଗା ନେଲା । ବିଚରା କୁକୁରକୁ ପିଟି ପିଟି ମାରିପକେଇଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ତାର ଟଙ୍କା ସବୁତକ ହରେଇଲା । ଖାଲି ଏତିକି ନୁହେଁ । ଏଥିପାଇଁ ସେ ଗାଁର ସମସ୍ତଙ୍କର ଥଟ୍ଟାର ପାତ୍ର । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଉପହାସ କଲେ ।

———

ବାଳକଟି କୁକୁର ପାଳିଥିଲା

ଏକଦା ସାତୋଟି ଭାଇ ଥିଲେ । ବଡ଼ ଛ'ଜଣ ବିବାହିତ । ସବା ସାନଟି ବାଉଳା । ସେ ଗାଈଗୋରୁଙ୍କ ଯତ୍ନ ନିଏ । ବଡ଼ ଛ'ଭାଇଯାକ ଶିକାରୀ । ଶିକାରକୁ ଯାଇ ଏକାଦିକ୍ରମେ ମାସେ ଦୁଇମାସ ବାହାରେ ପ୍ରାୟ ରହିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଛ'ଟିଯାକ ସ୍ତ୍ରୀ ଡାହାଣୀ । ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଛଅ ଜଣଯାକ ଗୋଟିଏ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛରେ ଦୂରକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସେଠାରେ ମଣିଷ ଖାଆନ୍ତି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ସପ୍ତିତାନ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଘରେ ରହୁନାହାନ୍ତି । ଏକଥା ସାନଭାଇ ଦେଖେ । ସେମାନେ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ଜାଣିବାକୁ ତାର ଭାରି ଆଗ୍ରହ । ତେଣୁ ଦିନେ ସେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛର ଗଣ୍ଡିରେ ଥିବା ଖୋଲ ଭିତରେ ଲୁଚିରହିଲା । ତା ଭାଉଜମାନେ ଡାଳରେ ବସିବା ମାତ୍ରେ ଗଛଟି ଉପରକୁ ଉଠିଲା । ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି କରି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନଈକୂଳେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଇଠି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଗଛରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଗଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେମାନେ ଫେରି ଗଛରେ ଚଢ଼ିଲେ । ଗଛଟି ତାର ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଭାଉଜମାନେ ଓହ୍ଲାଇଲାବେଳେ ଦିଅରକୁ ଗଛ ଗଣ୍ଡିରେ ଲୁଚିଥିବାର ଦେଖିଲେ । ସେ ଯାହା ଦେଖିଛି ସେ କାହାକୁ କହିବ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନେ ତାକୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ କରାଇଲେ । ସେ କହିଲା—ଏ କଥା ସେ ଭାଇମାନଙ୍କୁ କହିଦେବ । ଏହା ଶୁଣି ସେମାନେ ରାଗିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ବଡ଼ ଯା' ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲା—"ଏପରି ଗର୍ହିତ କାମ କରିବାର କିଛି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।" ସେ ଦୁଇଟି ଲୁହା କଣ୍ଟା ଆଣିଲା । ସାନଭାଇ ଗୋଡ଼

ଗୋଇଠିରେ ତାକୁ ପୁଟେଇ ଦେଲା । ସାନଭାଇଟି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ହୋଇଗଲା । ଯାହା କୁହାଯାଉଥିଲା ସାନଭାଇଟି ବୁଝିପାରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି କହିପାରୁ ନଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଘରକୁ ଗଲା । ସେଇଠି ସେ ରହେ । ଭାଉଜମାନେ ତାକୁ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ନିୟମିତ ଭାବରେ ମଣିଷ ପରି ଖାଦ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । କୁକୁର ପରି ବଳକା ବଳକିକ କି ଅଇଁଠା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମାସକ ପରେ ଭାଇମାନେ ଘରକୁ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ ଅଛି । ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ କେବଳ ସବା ସାନଭାଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ଆମେ ଜାଣିନାହୁଁ । ସେମାନେ ଏପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲାବେଳେ କୁକୁରଟି ଆସିଲା । ଲାଙ୍ଗୁଳ ହଲେଇ ଭାଇମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଘସି ହେଲା । ଏ କୁକୁରଟି କେଉଁଠୁ ଆସିଛି ବୋଲି ଭାଇମାନେ ପଚାରିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ କହିଲେ ଯେ, ଦିଅରଟି ହଜି ଯାଇଥିବା ଦିନଠାରୁ ସେ କୁକୁରଟି ଆସି ଏଠି ଅଛି । ତେଣୁ କଥାଟି ସେଇଠି ରହିଲା । ସାନଭାଇକୁ ବଡ଼ଭାଇମାନେ ଚାରିଆଡ଼େ ବହୁତ ଖୋଜାଖୋଜି କଲେ । କିନ୍ତୁ ତାର କିଛି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜାଙ୍କର ତିନୋଟି ଝିଅ । ସେମାନେ ଅବିବାହିତ । ଅନୂଢ଼ା । କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବ ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆସେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ବାପା ତାଙ୍କର ବିରକ୍ତ । ଶେଷକୁ ବାପା ତାଙ୍କୁ କହିଲେ—"ମୁଁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଦେଉଛି । ସେଦିନ ରାଜ୍ୟର ସବୁଲୋକ ଏକାଠି ହେବେ । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ତୁମେ ତମ ବର ବାଛିବ ।" କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା ।

ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶାନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ରାଜ୍ୟର ସବୁ ଲୋକେ ଜୁଟିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଛଅଭାଇ ଓ କୁକୁରଟି ବି ଥିଲେ । ତିନି ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ଅଣାଗଲା । ତିନୋଟି ମାଛି ଧରା ହୋଇ ଆସିଲେ । ଗୋଟିଏ ମାଛିର ବେକରେ ଖଣ୍ଡେ ଧଳାସୂତା ବାନ୍ଧି ଦିଆଗଲା । ସେଇଟା ବଡ଼ ଜେମାର । ଦ୍ୱିତୀୟ ମାଛି ବେକରେ ନାଲି ସୂତା ବନ୍ଧା ହେଲା । ତାହା ଦ୍ୱିତୀୟ ଜେମା ପାଇଁ । ଶେଷ ମାଛିର ବେକରେ ନୀଳସୂତା । ତାହା ସାନ ରାଜକୁମାରୀ ପାଇଁ । ତିନି ଜେମାଯାକ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଶପଥ ନେଲେ ଯେ, ରାଜଜେମାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାଛି ଯାହା ଉପରେ ବସିବ, ତାକୁ ସେଇ ରାଜଜେମା ବାହା ହେବ । ନାଲି ଓ ନୀଳ ମାଛି ଗହଳରେ ବସିଥିବା ଦୁଇଟି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ । କିନ୍ତୁ ଧଳାସୂତା ବନ୍ଧା ମାଛିଟି ଚାରିଆଡ଼େ ଘୂରି ଘୂରି ଶେଷରେ ଛଅଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା କୁକୁର ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ଏହା ଦେଖି ଲୋକମାନେ ହସି ଉଠିଲେ । ଥଟ୍ଟା ଓ ବିଦ୍ରୂପ ଚାରିଆଡ଼ ବ୍ୟାପିଲା । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ରାଜଜେମା ଗମ୍ଭୀର । ଅବିଚଳିତ । ସେ କହିଲେ—"ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଅଛି । ମୁଁ ତାକୁ ଆଦରି ନେବି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ କୁକୁରକୁ ବିବାହ କରିବି ।" ବିଧି ଅନୁସାରେ ତିନି ଜେମାଙ୍କର ନିର୍ବନ୍ଧ ହେଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ଦୁଇ ସାନ ଜେମା ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଜେମା କୁକୁର ସହିତ ତାଙ୍କ ବାପ ଘରେ ରହିଲେ । ଦିନେ ରାଜଜେମାଙ୍କ ପାଖରେ କୁକୁର ଶୋଇଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ ରାଜଜେମା କୁକୁର ପାଦରେ ମରା ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟା ଦୁଇଟିକୁ

ଦେଖି ନେଲେ । ଏହା କୁକୁରକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଥିବ । ସେଥିପାଇଁ ଚମୁଚାଟିଏ ଆଣି କଣ୍ଢା ଦୁଇଟିକୁ ସେ ବାହାର କରିଦେଲେ । ସାଥେ ସାଥେ କୁକୁରଟି ତାର ରୂପ ଫେରି ପାଇଲା । ସେ ଏବେ ମଣିଷ । ଫଳରେ ସମସ୍ତେ ଖୁସି । ସାନଭାଇ ଓ ରାଜଜେମା ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲେ ।

ନେଣ୍ଟୁଦନ ବିତିଗଲା । ଛ'ଭାଇ ଚିନ୍ତା କଲେ-ଯେତେବେଳେ କୁକୁରଟି ତାଙ୍କର । ରାଜଜେମା ତାକୁ ବିବାହ କଲା । ନଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନେ କପରି ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଜାଣିବା ଉଚିତ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ରାଜଜେମାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ସେଠି ସାନଭାଇକୁ ଦେଖି ସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ବିସ୍ମିତ । ତାଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣିଲେ । ସେମାନେ ରାଗରେ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ । ପ୍ରତିଶୋଧ ପାଇଁ ସେମାନେ କୂଅଟିଏ ଖୋଳାଇଲେ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡାକି କୂଅକୁ ଦେଖାଇବା ଆଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ କୂଅ ଭିତରକୁ ଠେଲି ଦେଲେ । ତାପରେ ମାଟିରେ କୂଅକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି-ଦେଲେ । ଏଇପରି ଡାଆଣୀମାନଙ୍କର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା ।

ପୃଥିବୀର ଲୋକକଥା

୧ । ଭିଏତ୍‌ନାମ
୨ । ଲାଦାଖ (୧)
୩ । ଲାଦାଖ (୨)
୪ । ପଞ୍ଜାବ (୧)
୫ । ପଞ୍ଜାବ (୨)
୬ । ପଞ୍ଜାବ (୩)
୭ । ପଞ୍ଜାବ (୪)
୮ । ପଞ୍ଜାବ (୫)
୯ । ପଞ୍ଜାବ (୬)
୧୦ । ପଞ୍ଜାବ (୭)
୧୧ । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ (୧)
୧୨ । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ (୨)
୧୩ । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ (୩)
୧୪ । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ (୪)
୧୫ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ (୧)
୧୬ । ଆସାମ (୧)
୧୭ । କାଶ୍ମୀର (୧)
୧୮ । କାଶ୍ମୀର (୨)
୧୯ । କାଶ୍ମୀର (୩)
୨୦ । ଇହୁଦୀ (୧)
୨୧ । ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ (୧)
୨୨ । ଆସାମ (୨)
୨୩ । ରୁଷିଆ (୧)
୨୪ । ସାନ୍ତାଳ (୧)
୨୫ । ଇଟାଲୀ (୧)
୨୬ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ (୨)
୨୭ । ଇହୁଦୀ (୨)
୨୮ । ଶ୍ରୀଲଙ୍କା (୧)
୨୯ । ଶ୍ରୀଲଙ୍କା (୨)
୩୦ । ସାନ୍ତାଳ (୨)
୩୧ । ସାନ୍ତାଳ (୩)
୩୨ । ସାନ୍ତାଳ (୪)
୩୩ । ସାନ୍ତାଳ (୫)
୩୪ । ସାନ୍ତାଳ (୬)
୩୫ । ସାନ୍ତାଳ (୭)
୩୬ । ସାନ୍ତାଳ (୮)
୩୭ । ସାନ୍ତାଳ (୯)
୩୮ । ସାନ୍ତାଳ (୧୦)
୩୯ । ସାନ୍ତାଳ (୧୧)
୪୦ । ସାନ୍ତାଳ (୧୨)
୪୧ । ସାନ୍ତାଳ (୧୩)
୪୨ । ସାନ୍ତାଳ (୧୪)
୪୩ । ନେପାଳ (୧)
୪୪ । ଇହୁଦୀ (୩)
୪୫ । ଇହୁଦୀ (୪)
୪୬ । ନେପାଳ (୨)
୪୭ । ତିବ୍ବତ (୧)
୪୮ । ଚୀନ (୧)
୪୯ । ହରିଆନା (୧)
୫୦ । ଜାପାନ (୧୬)

ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକଳ୍ପ
ଗୋ ଦିଘାଙ୍କ, ଜି. - ପୁରୀ